

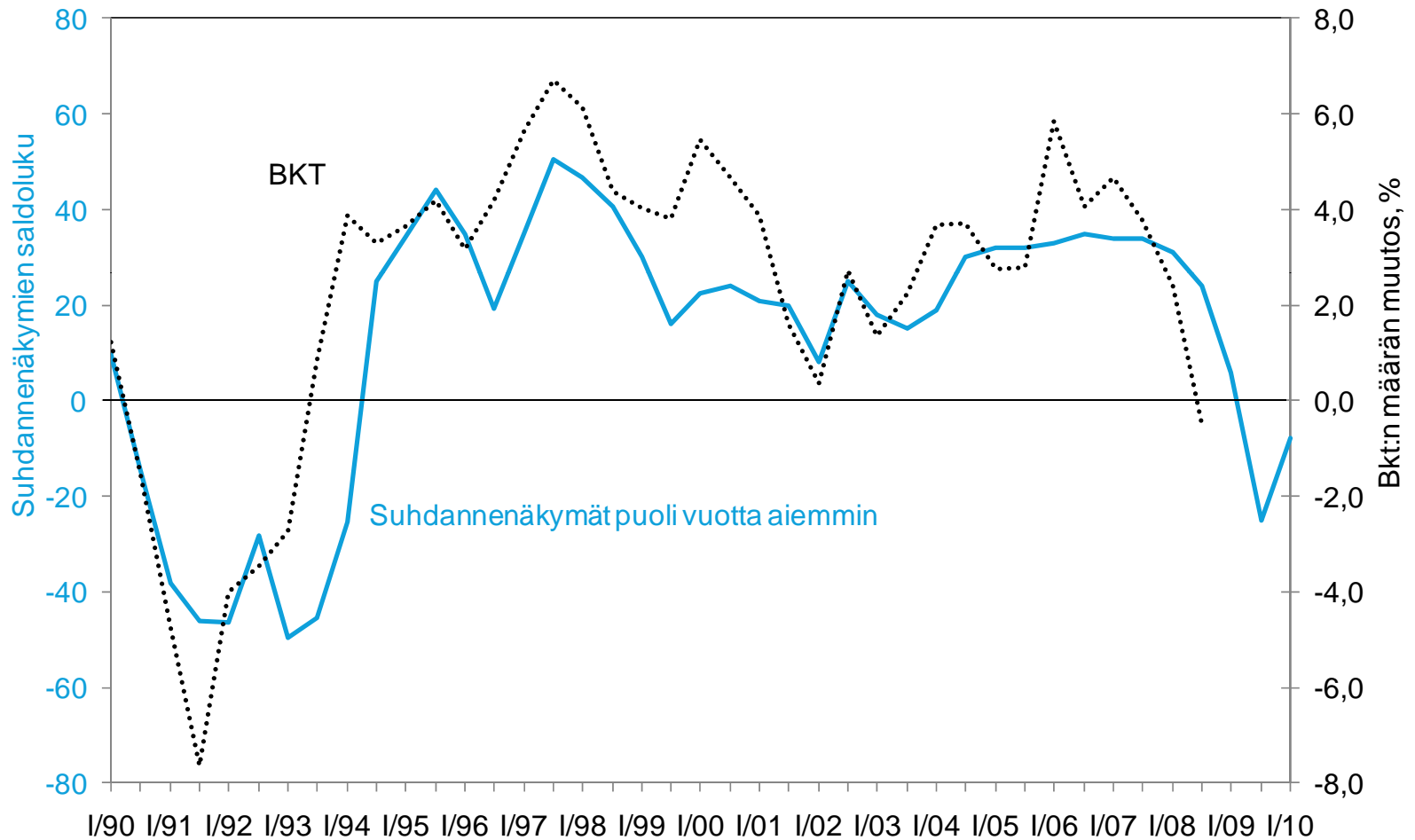
Pk-yritysbarometri

Syksy 2009

Julkaisijat

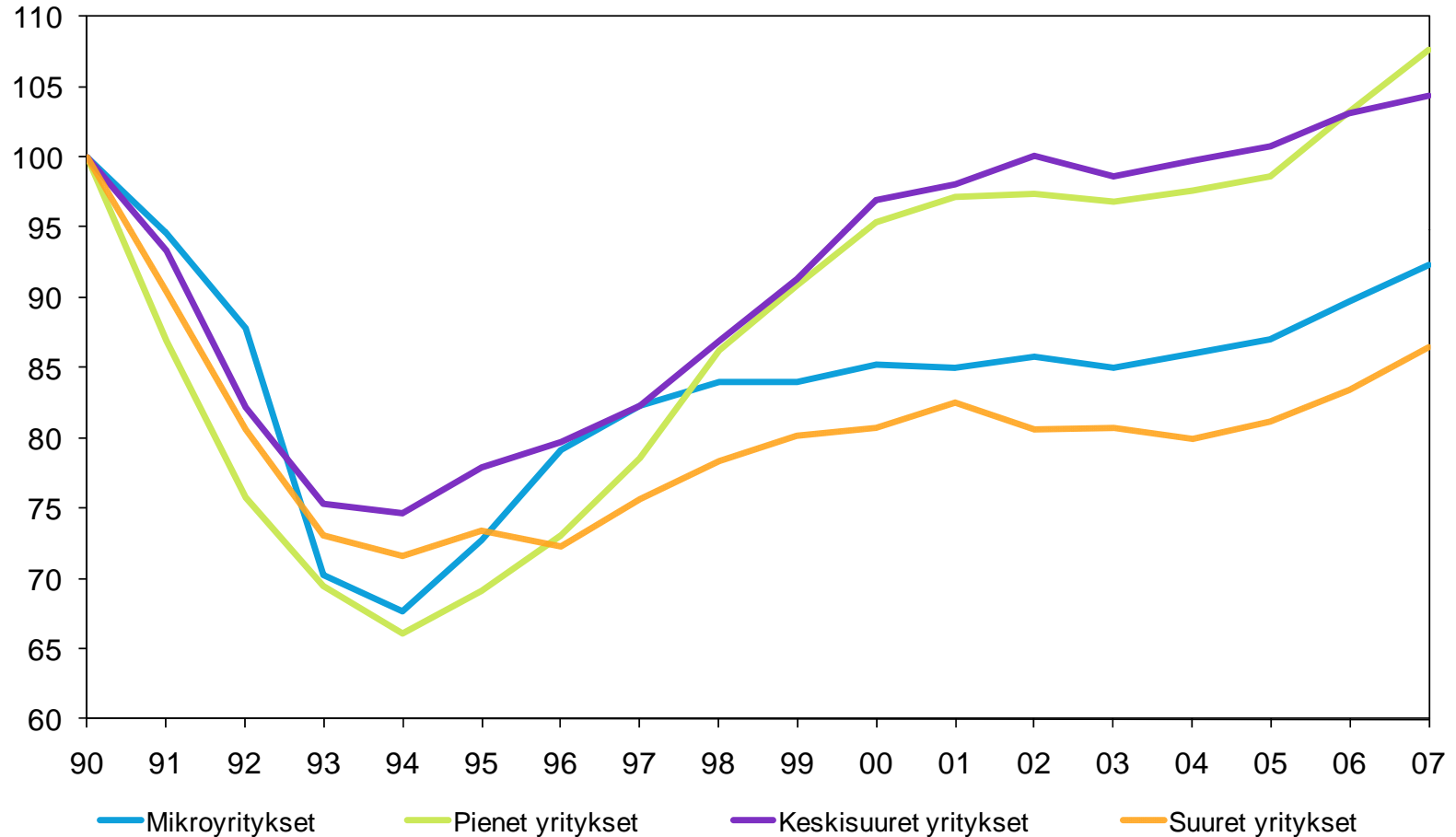
Suomen Yrittäjät ry ja Finnvera Oyj

Pk-yritysbarometrin ennustekyky, bkt

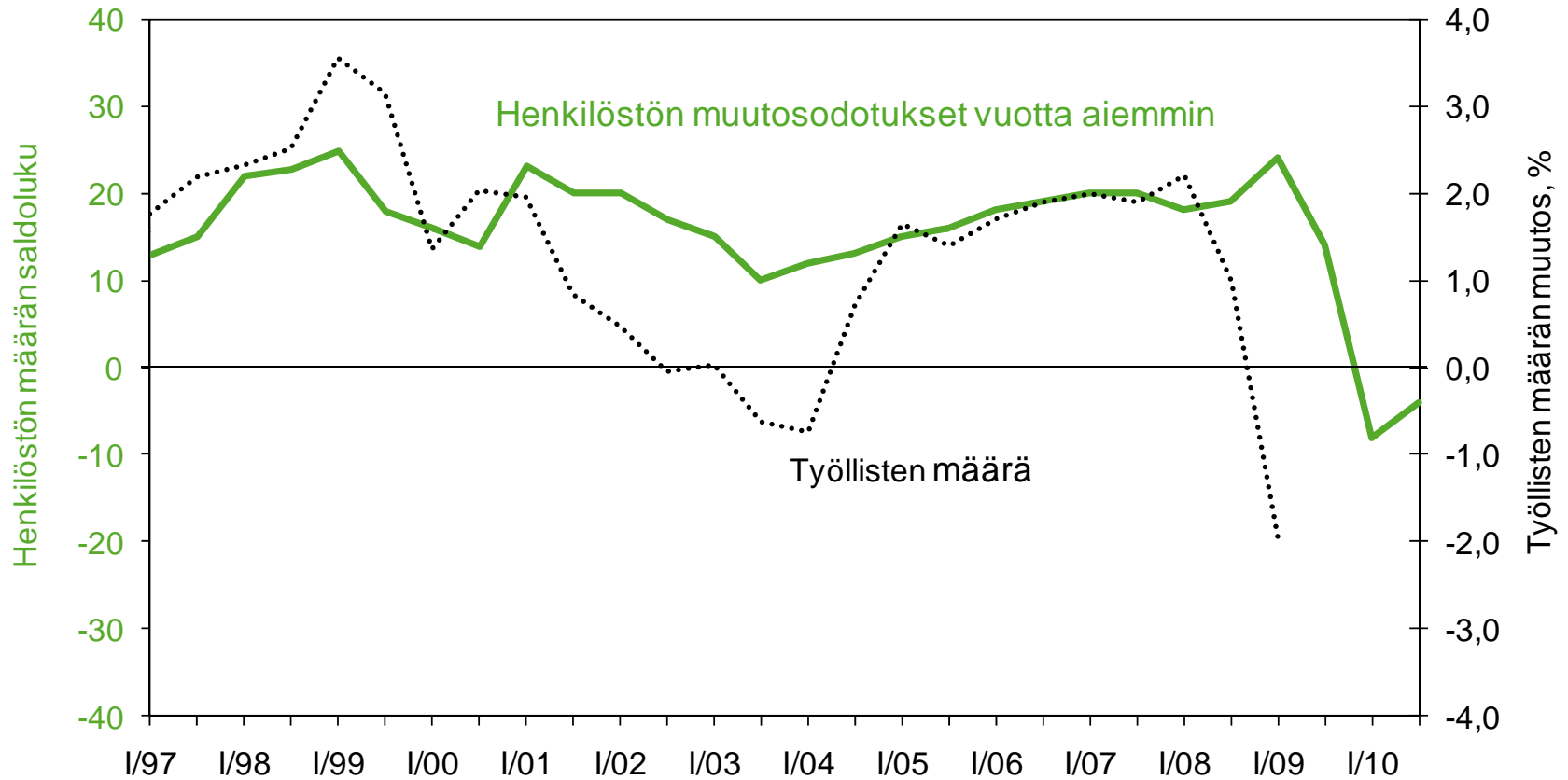
Lähteet: Tilastokeskus ja Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Työllisten määrä eri kokoisissa yrityksissä, 1990 = 100

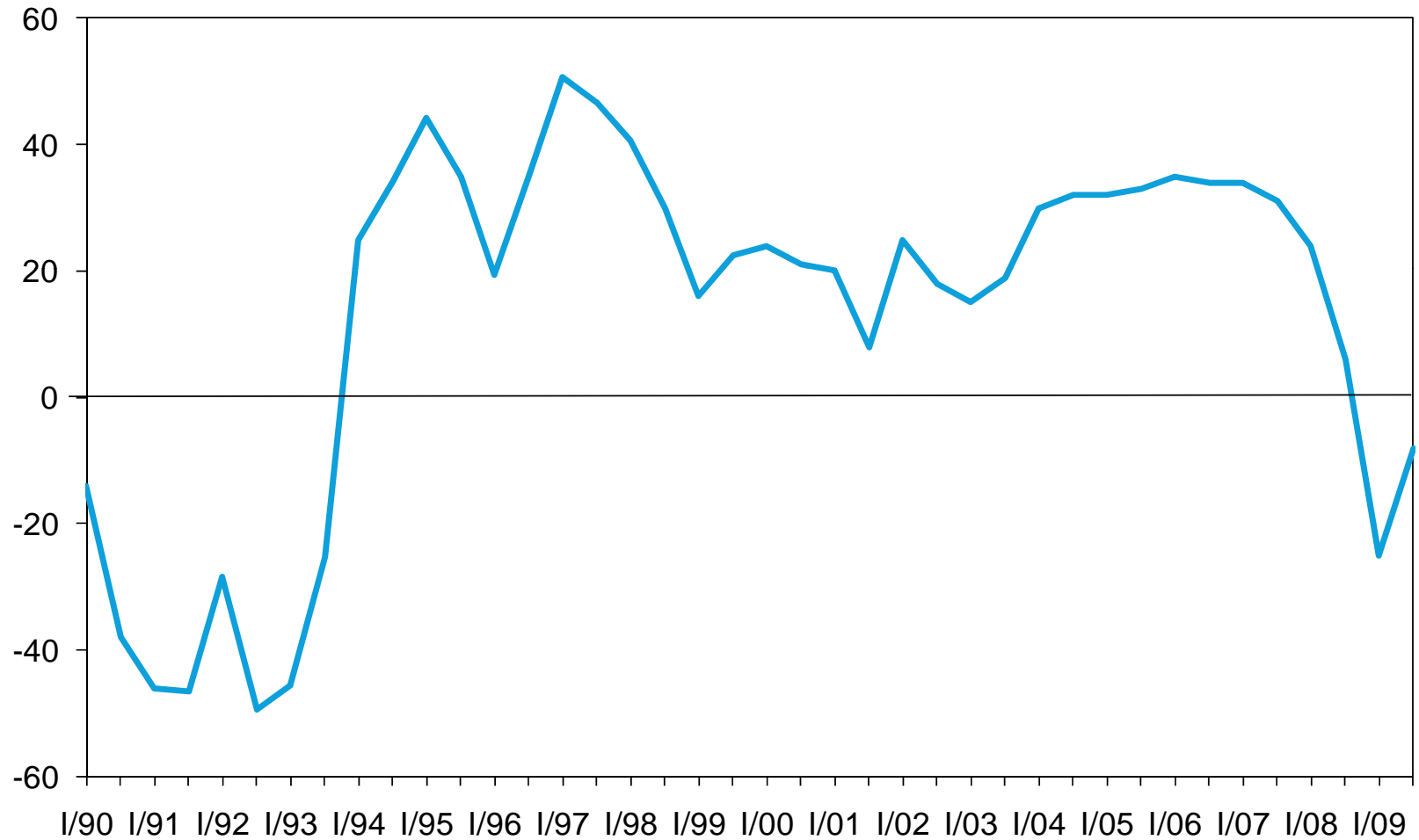
Lähde: Tilastokeskus

Pk-yritysbarometrin ennustekyky, työllisyys

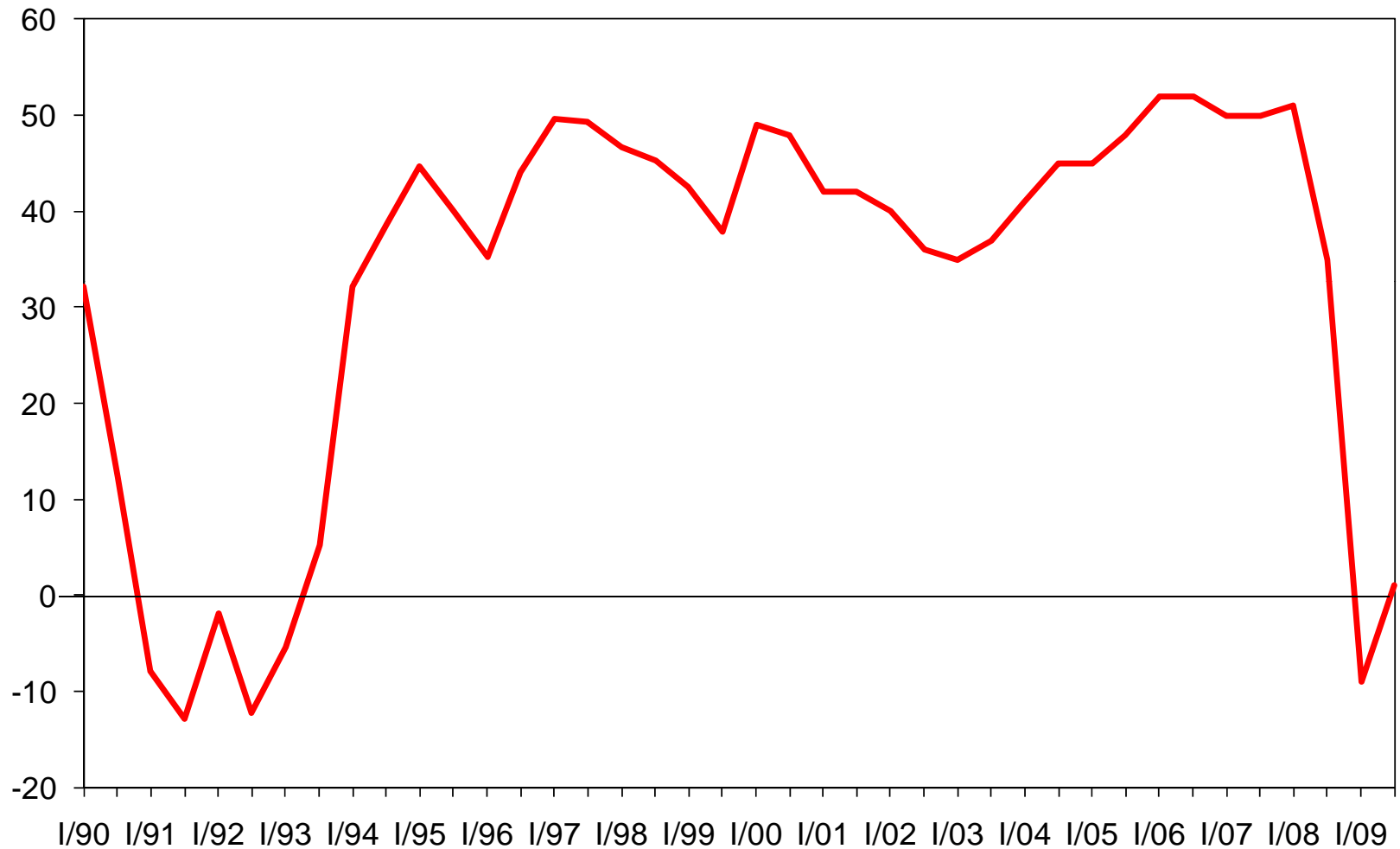
Lähteet: Tilastokeskus ja Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Suhdannenäkymät, saldoluku

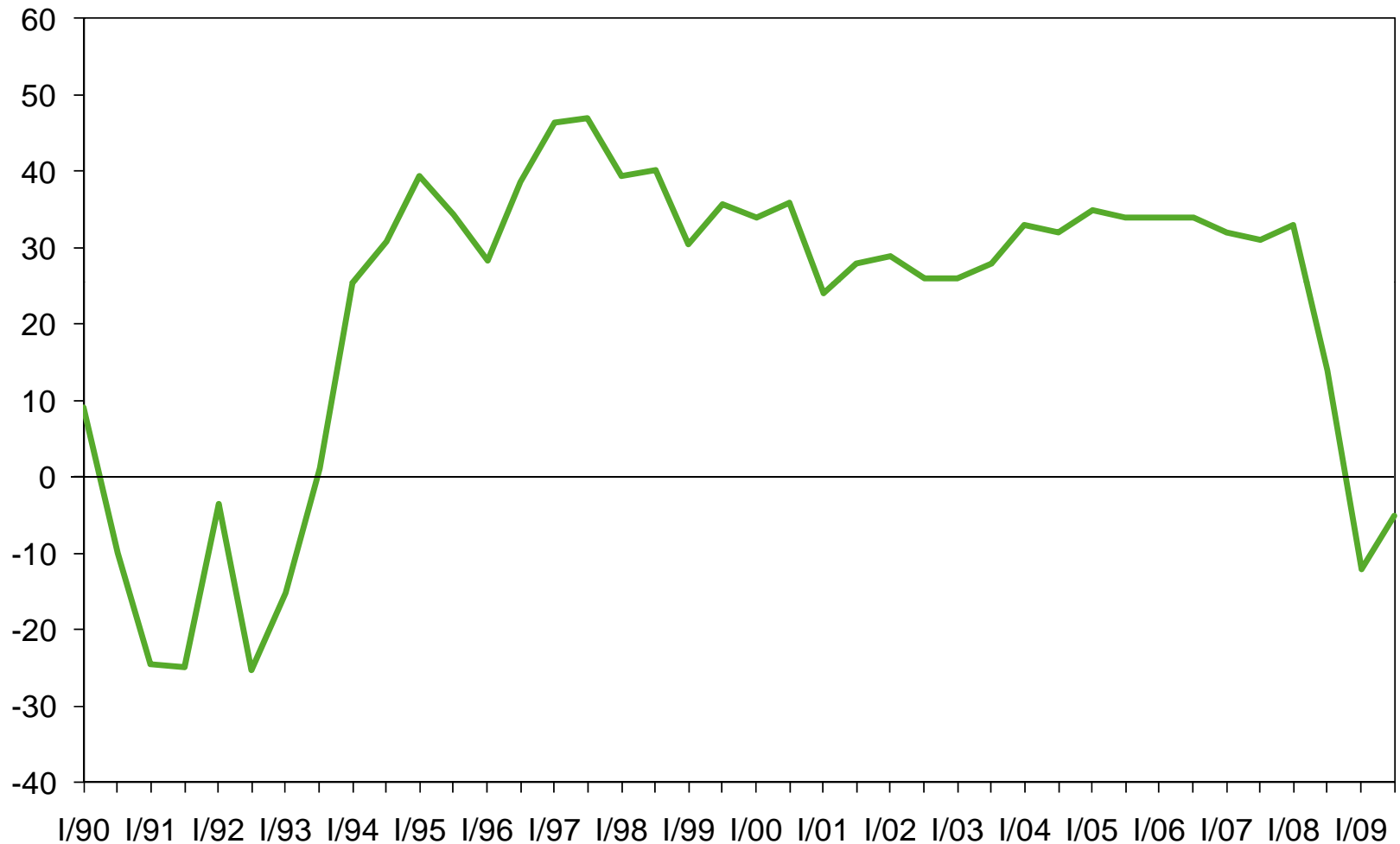
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Liikevaihdon muutosodotukset, saldoluku

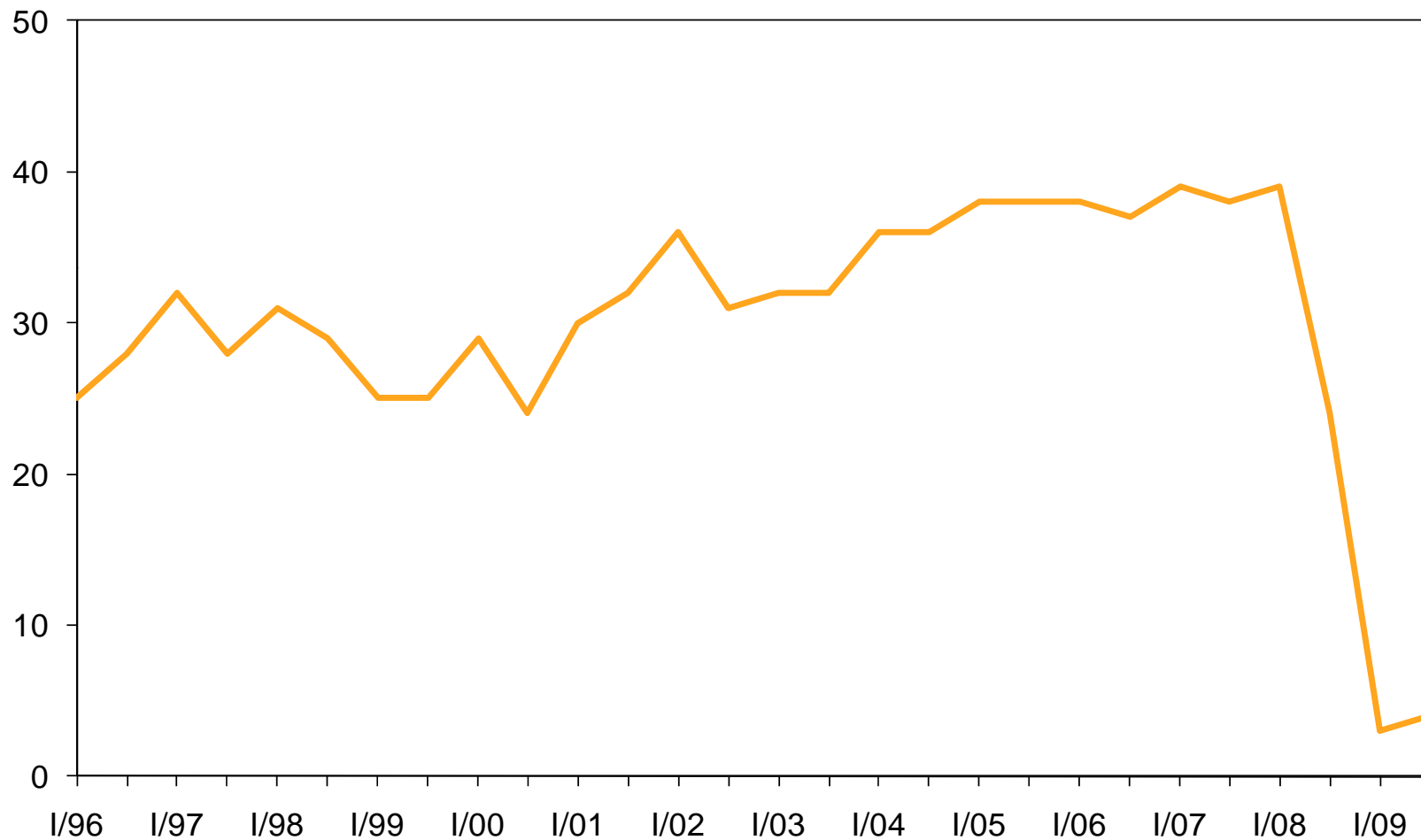
Lähde: Pk-yrittäjäbarometri, syyskuu 2009

Kannattavuuden muutosodotukset, saldoluku

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

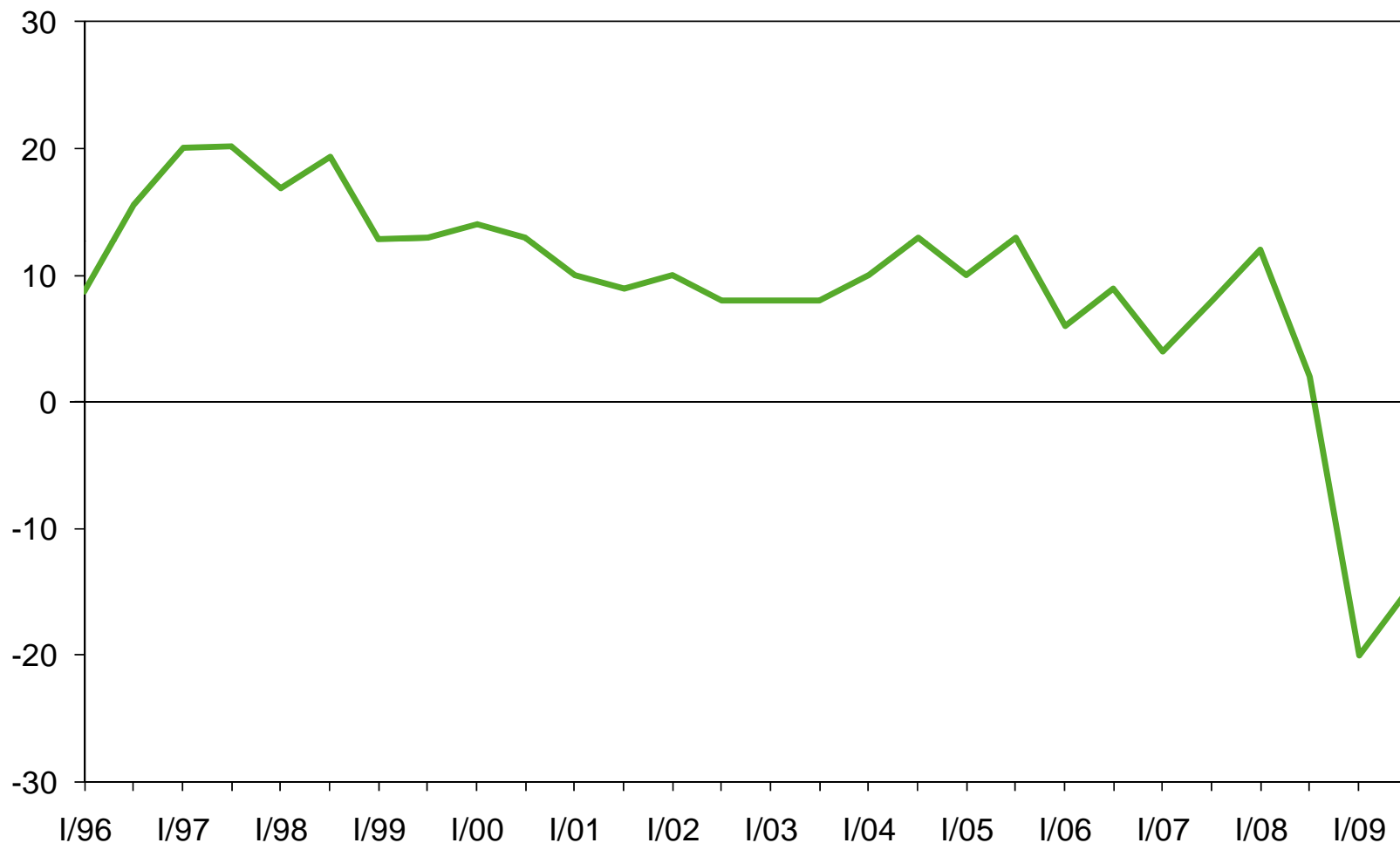
Vakavaraisuuden muutosodotukset, saldoluku

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

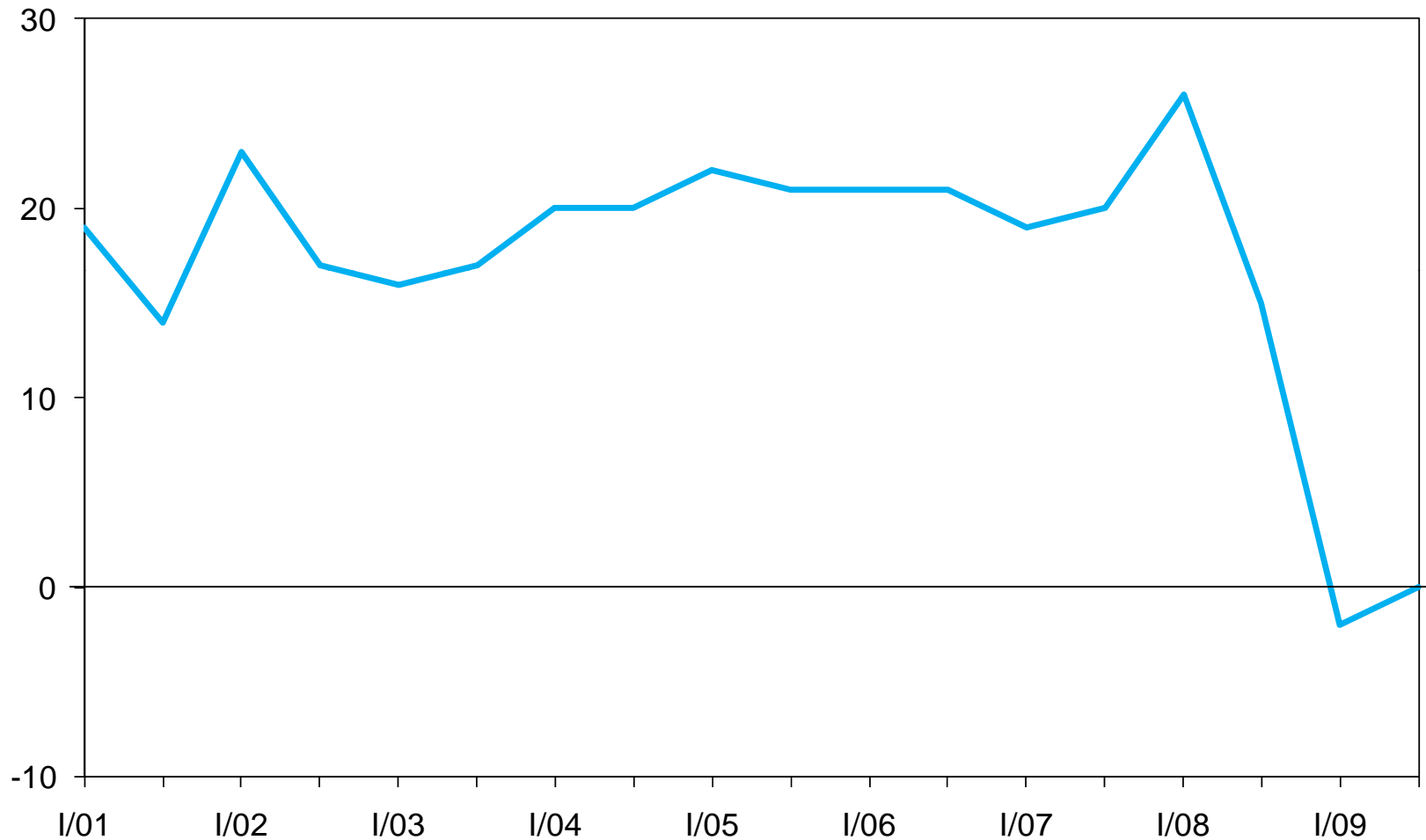

Investointien arvon muutosodotukset, saldoluku

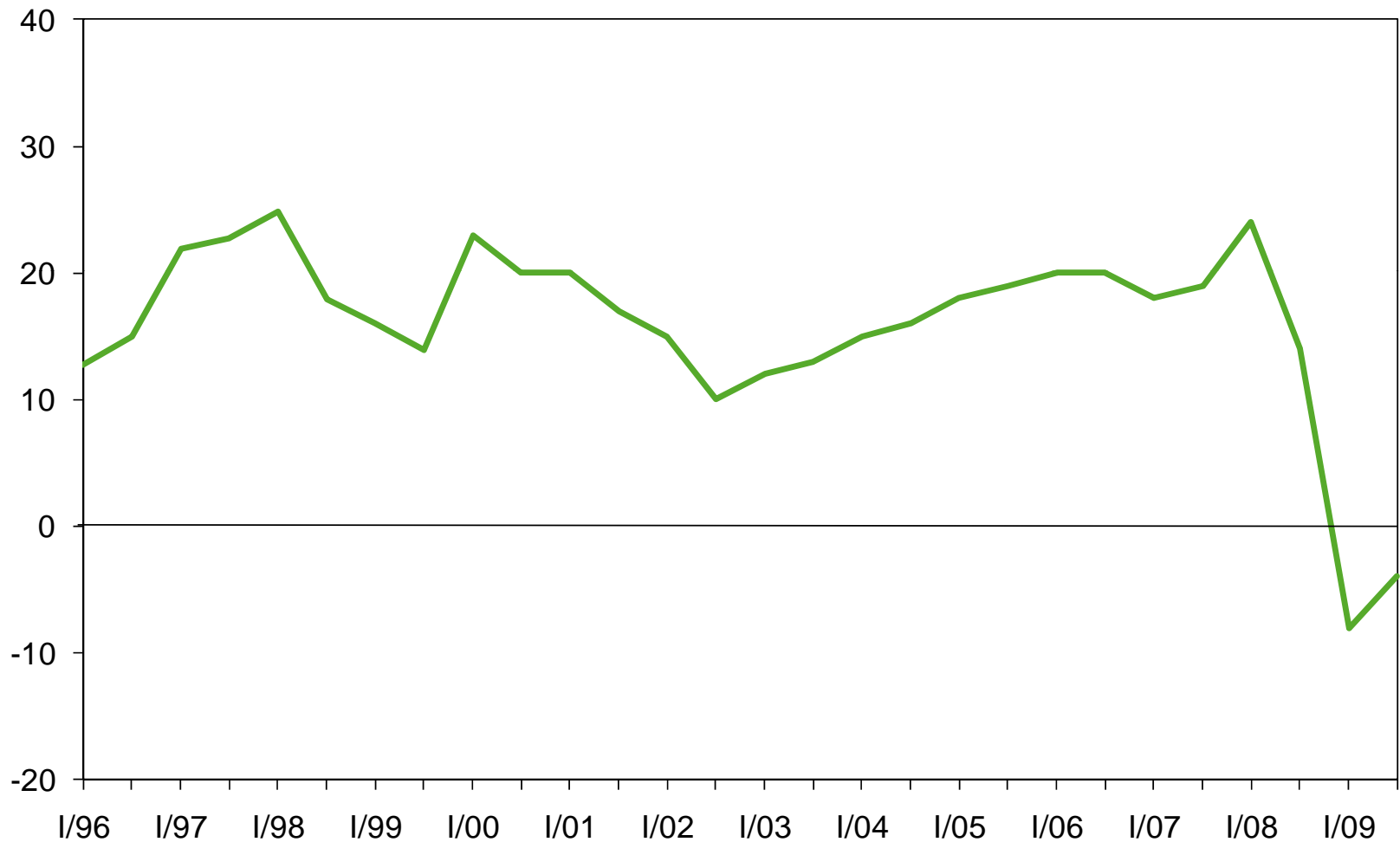
Lähde: Pk-yrittäjäbarometri, syyskuu 2009

Tuotekehityksen muutosodotukset, saldoluku

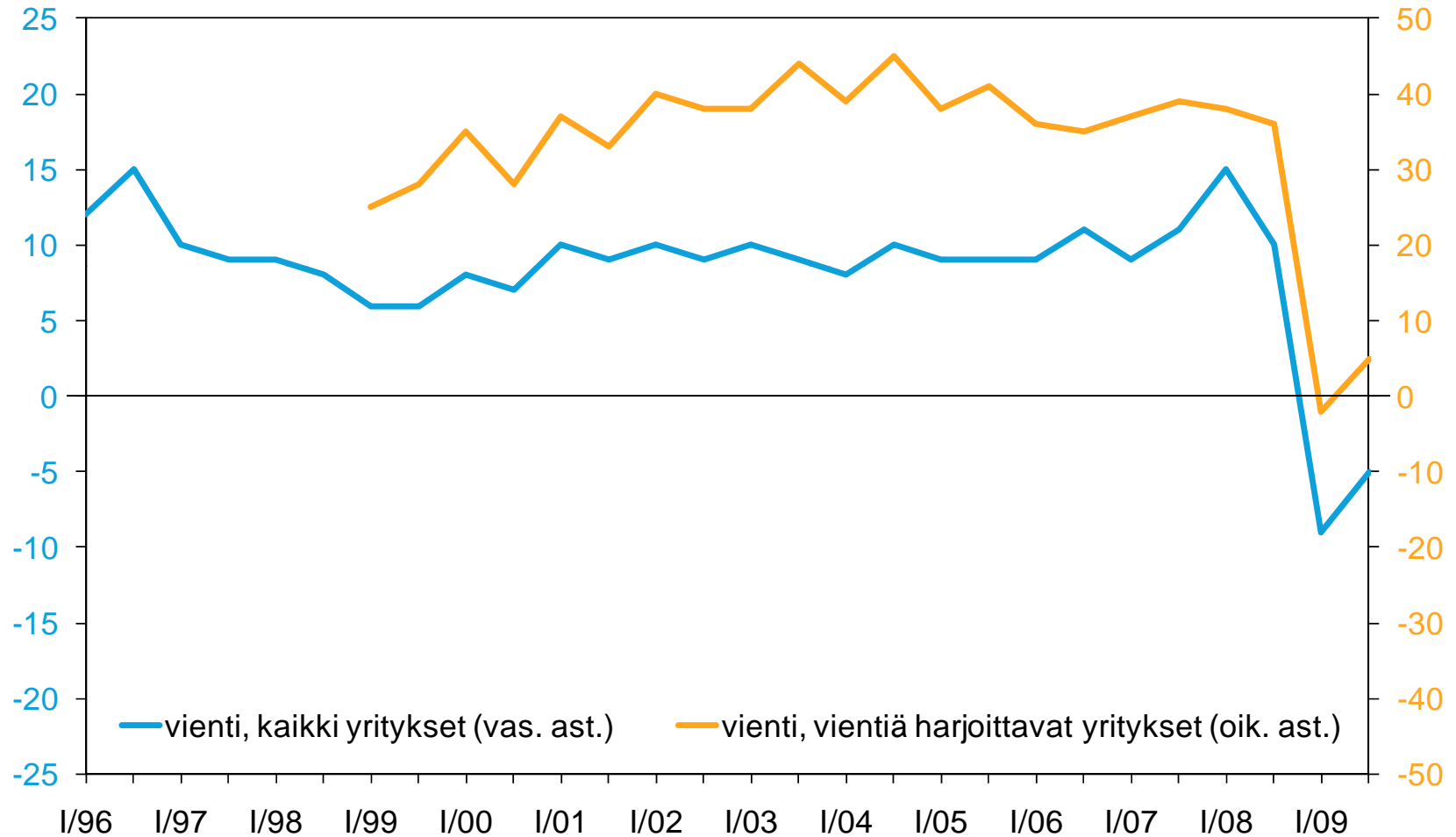
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Odotukset henkilökunnan määrästä, saldoluku

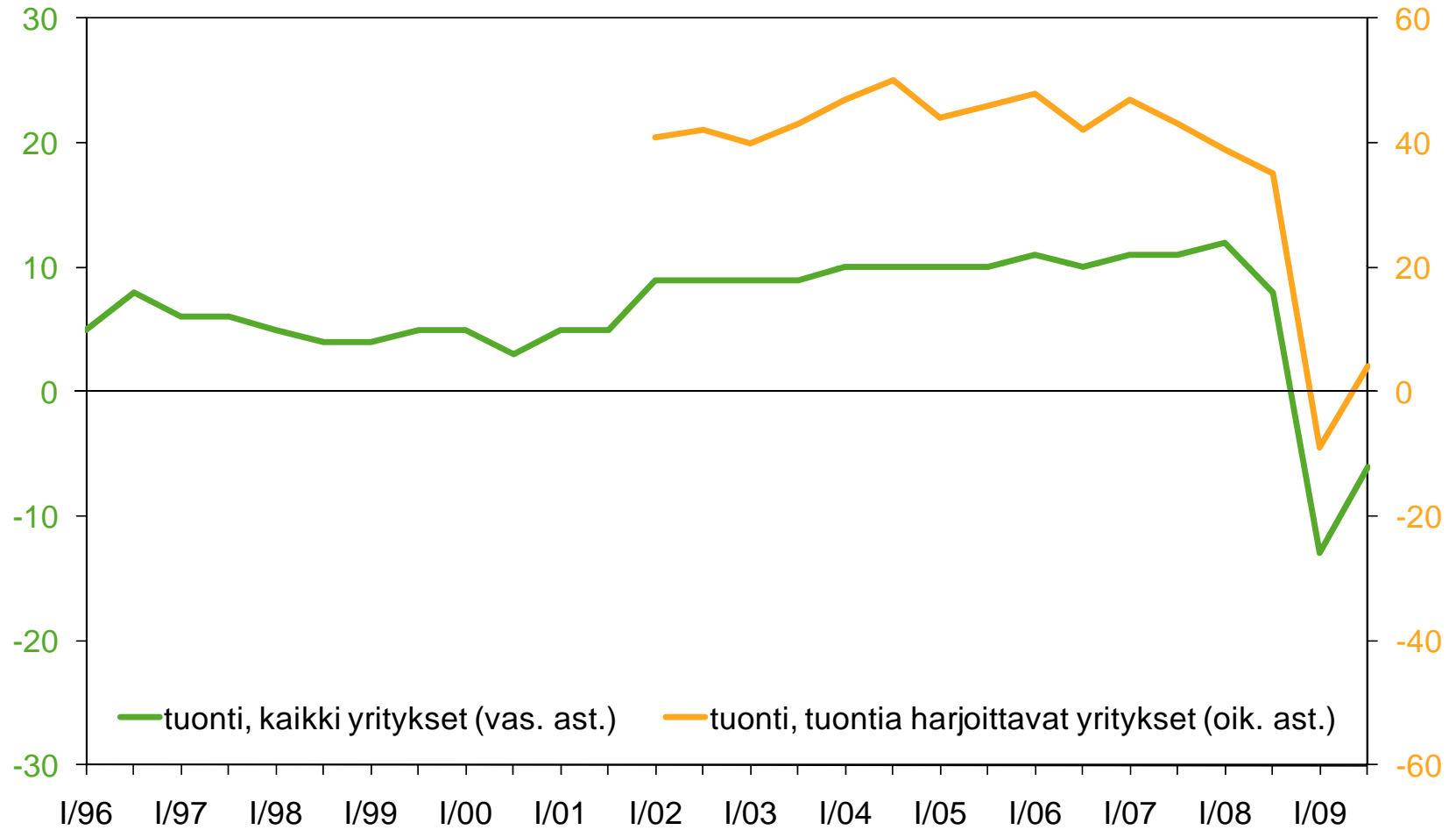
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Viennin arvon muutosodotukset, saldoluku

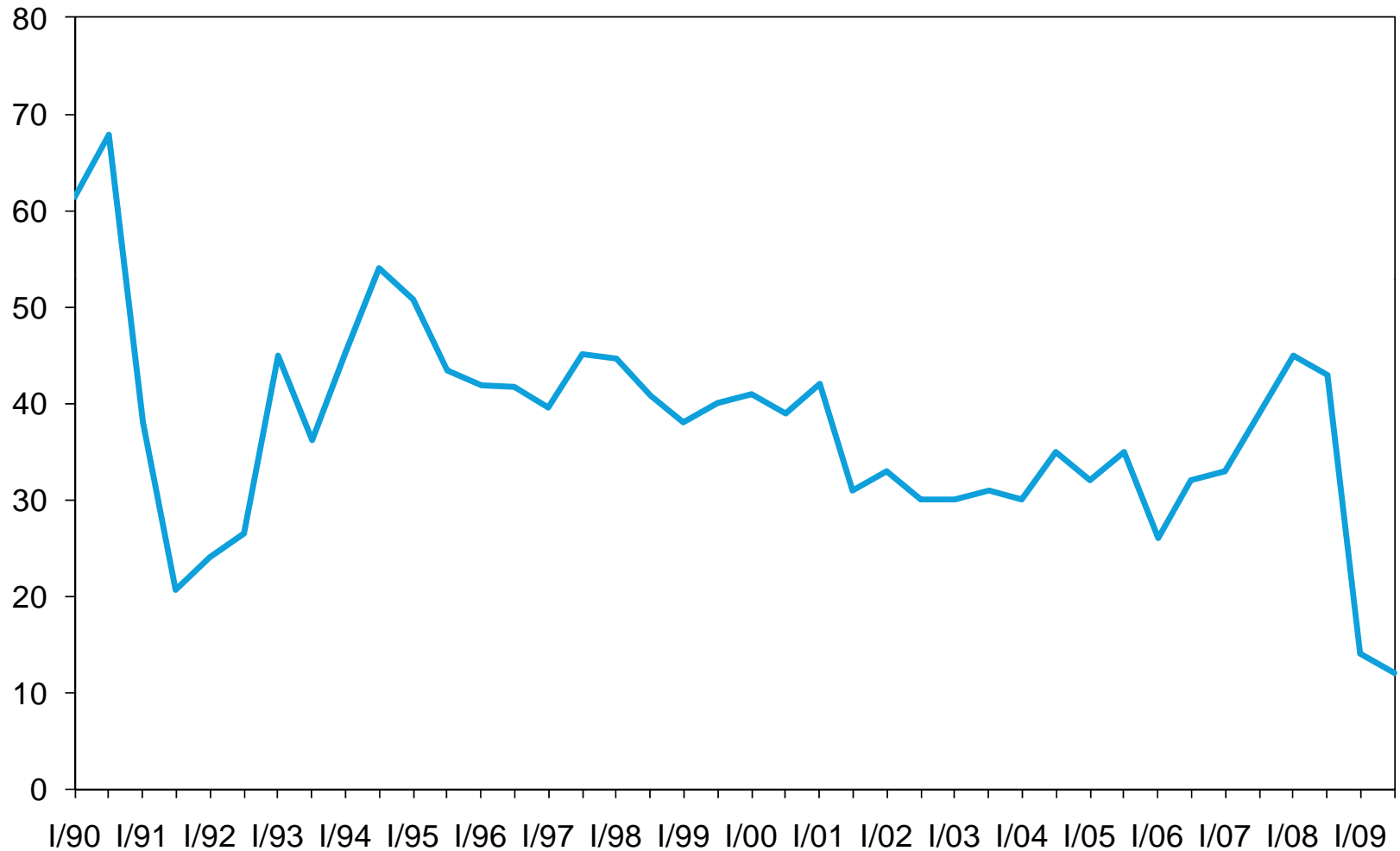
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Tuonnin arvon muutosodotukset, saldoluku

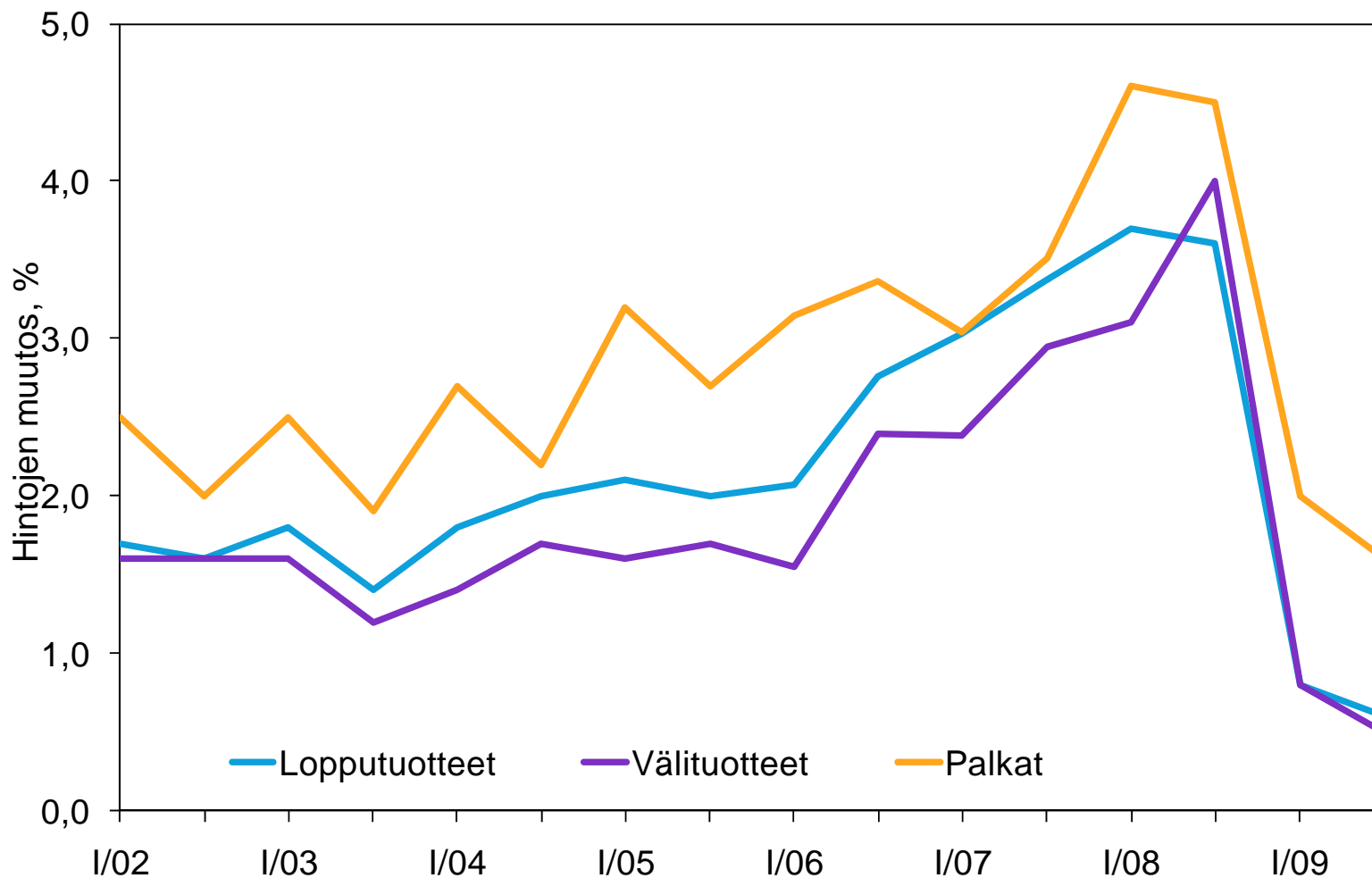
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Tuotantokustannusten muutosodotukset, saldoluku

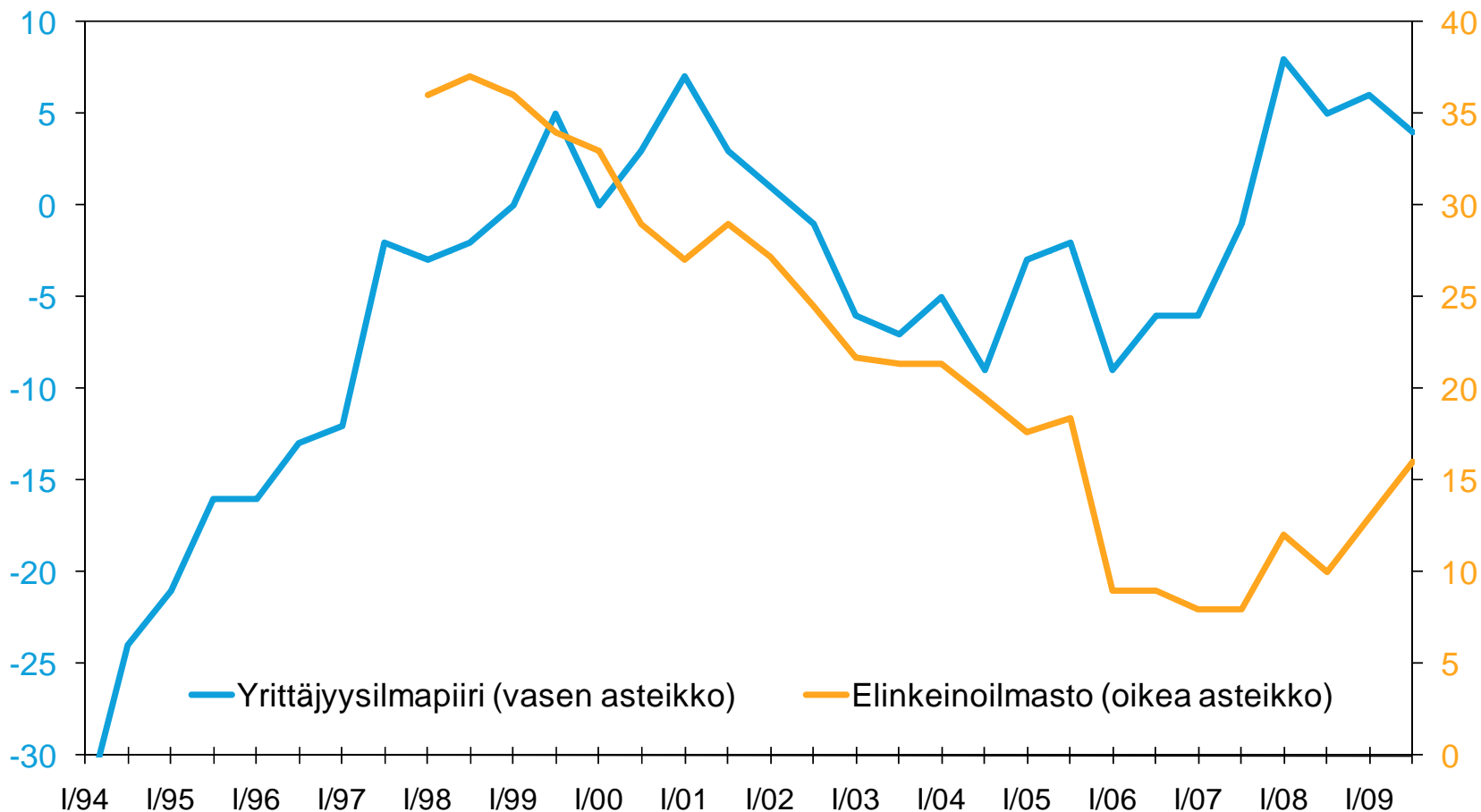
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Inflaatio-odotukset, %-muutos

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

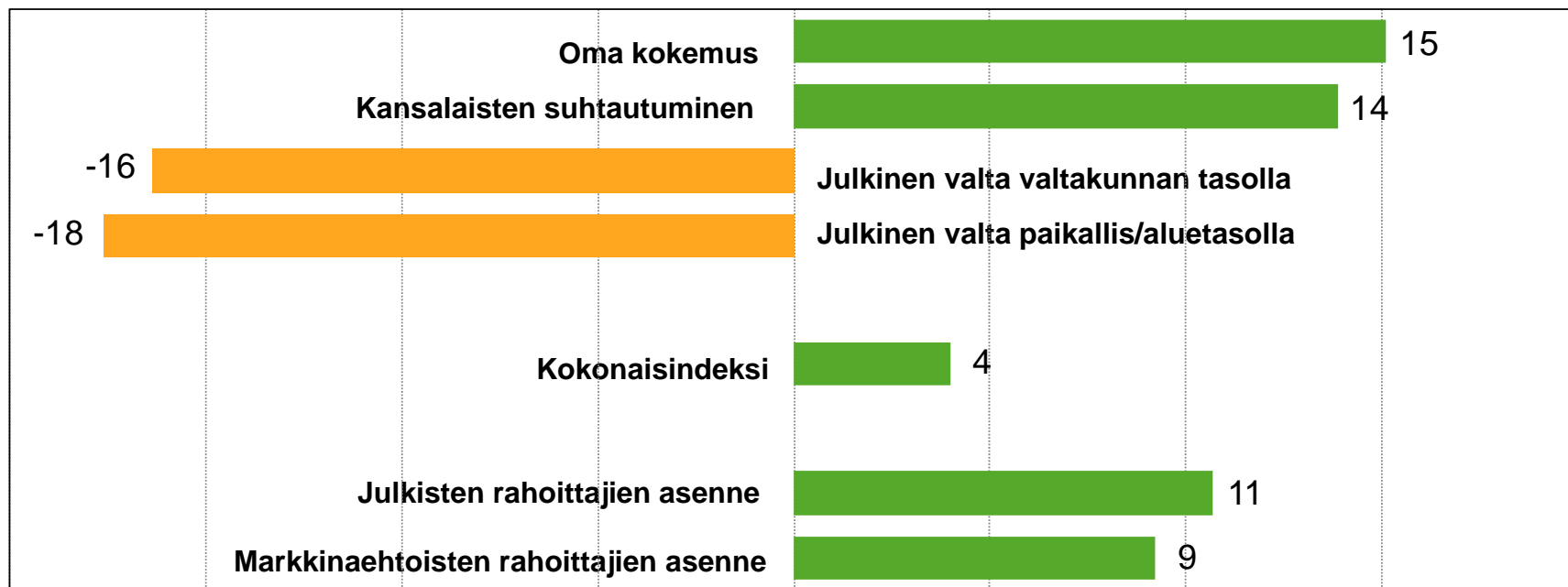
Yrittäjyysilmapiiri ja elinkeinoilmasto, indeksi

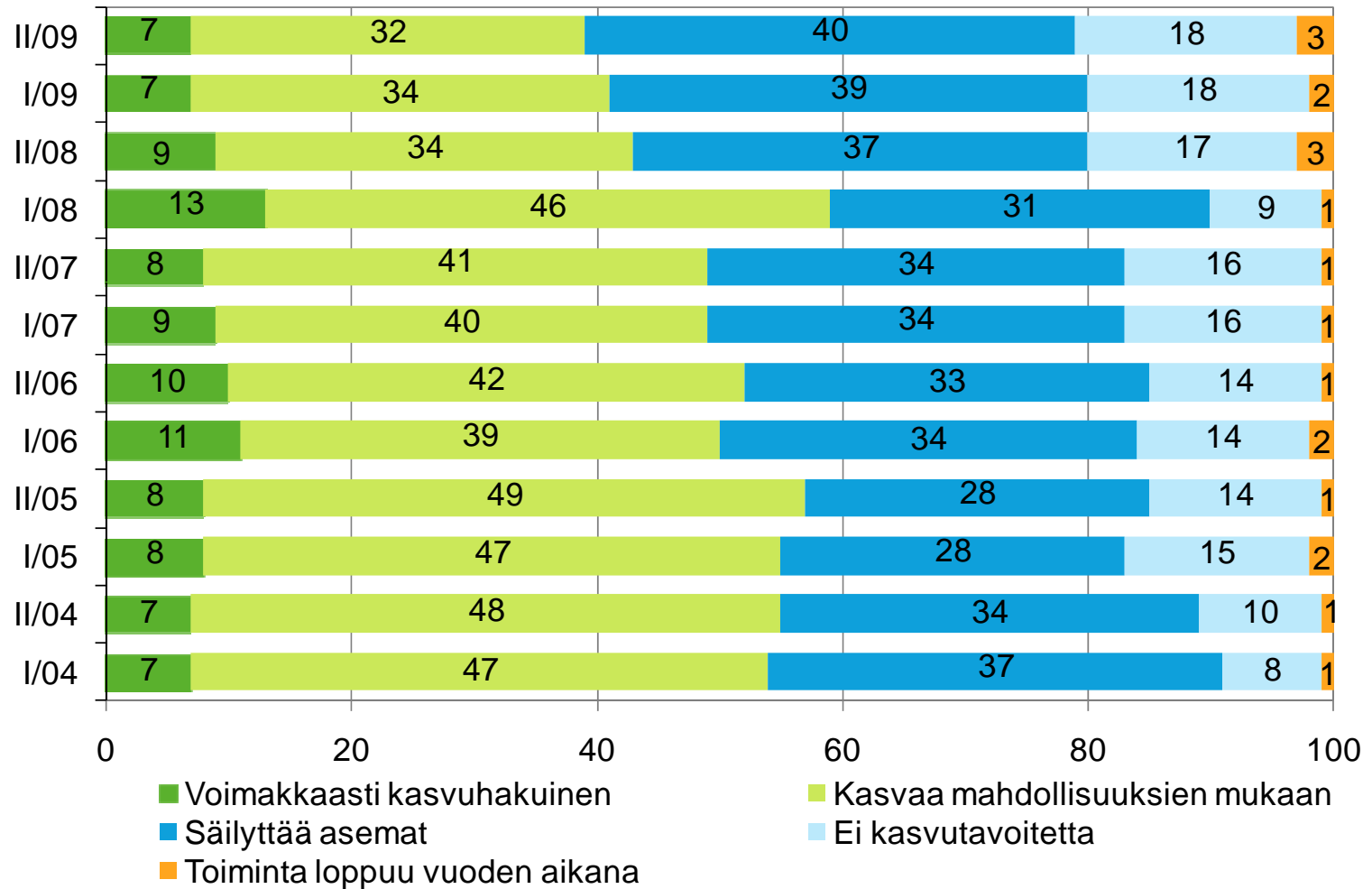
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Yrittäjyysilmapiiri, indeksi

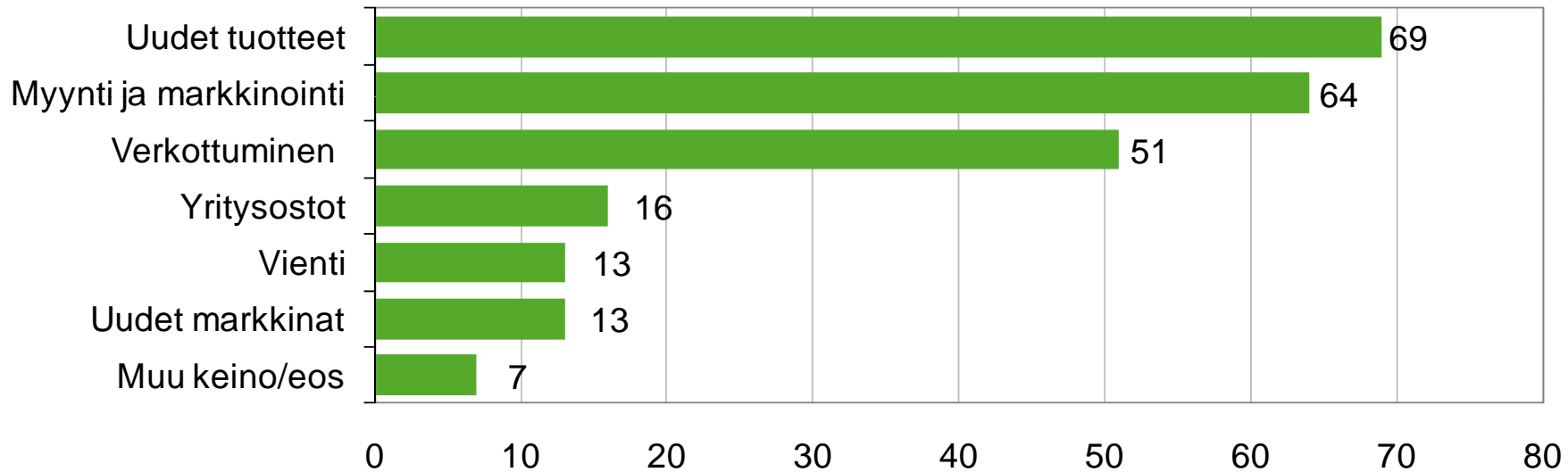

Kasvuhakuisuuden kehitys, % yrityksistä

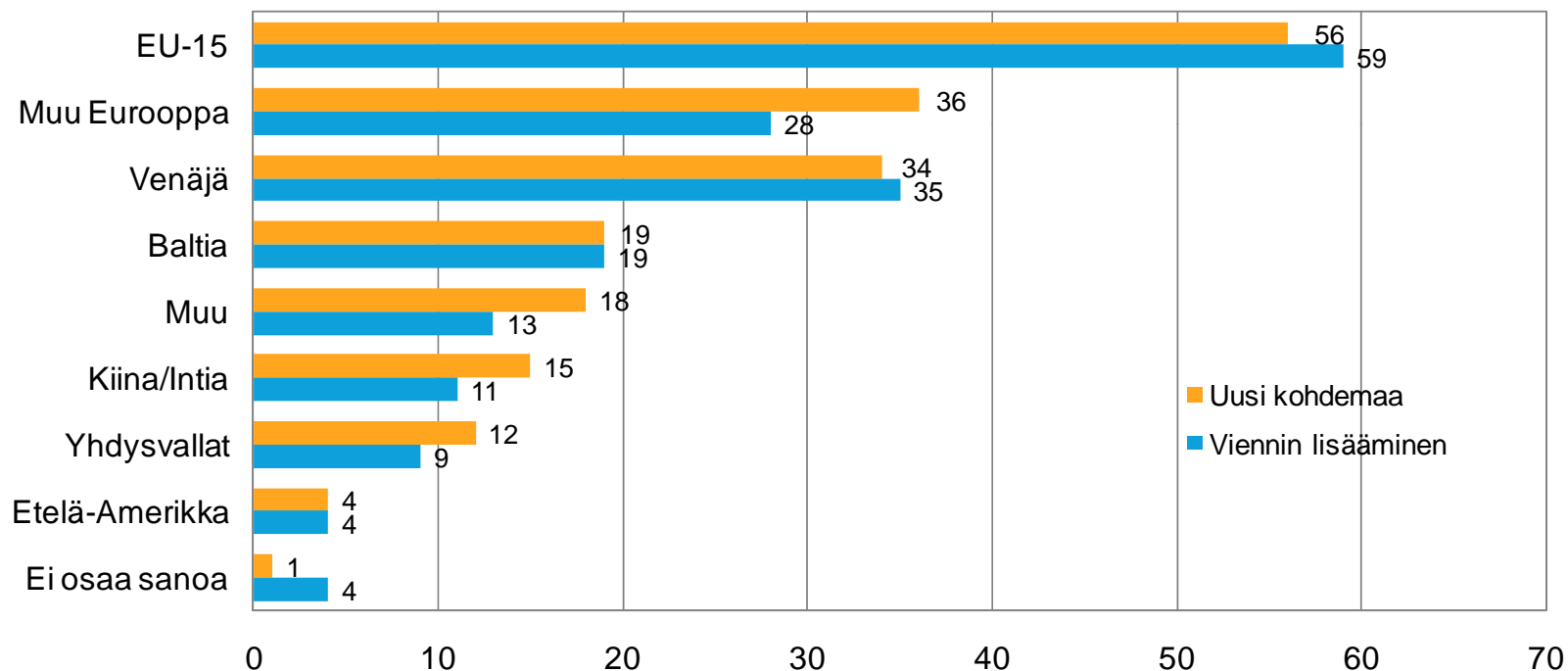

Lähde: Pk-yrittäjäbarometri, syyskuu 2009

Tärkeimmät kasvukeinot, % kasvuhakuisista

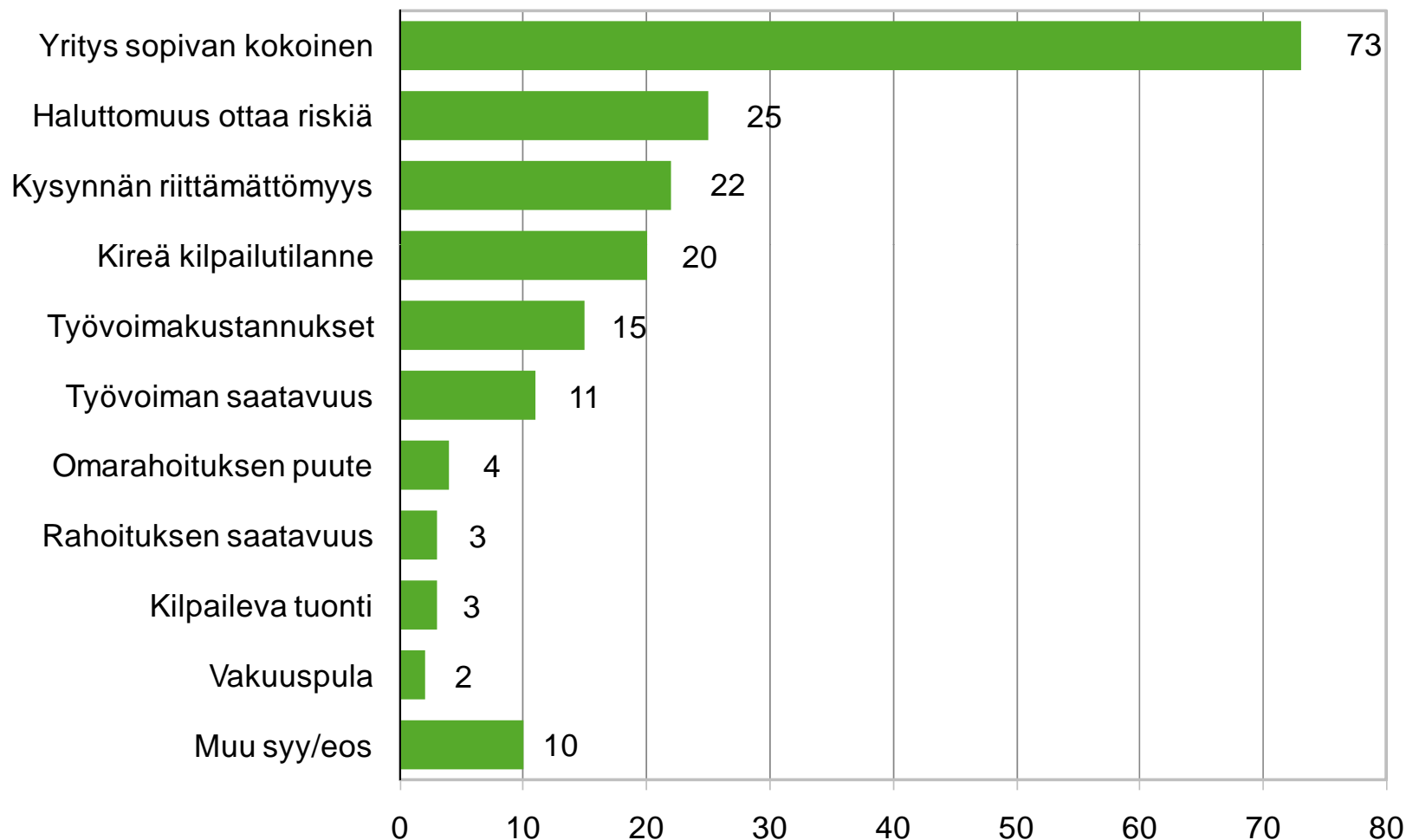

Kansainvälistymisen kohdemaat, % kasvuhakuisista ja kansainvälistyvistä

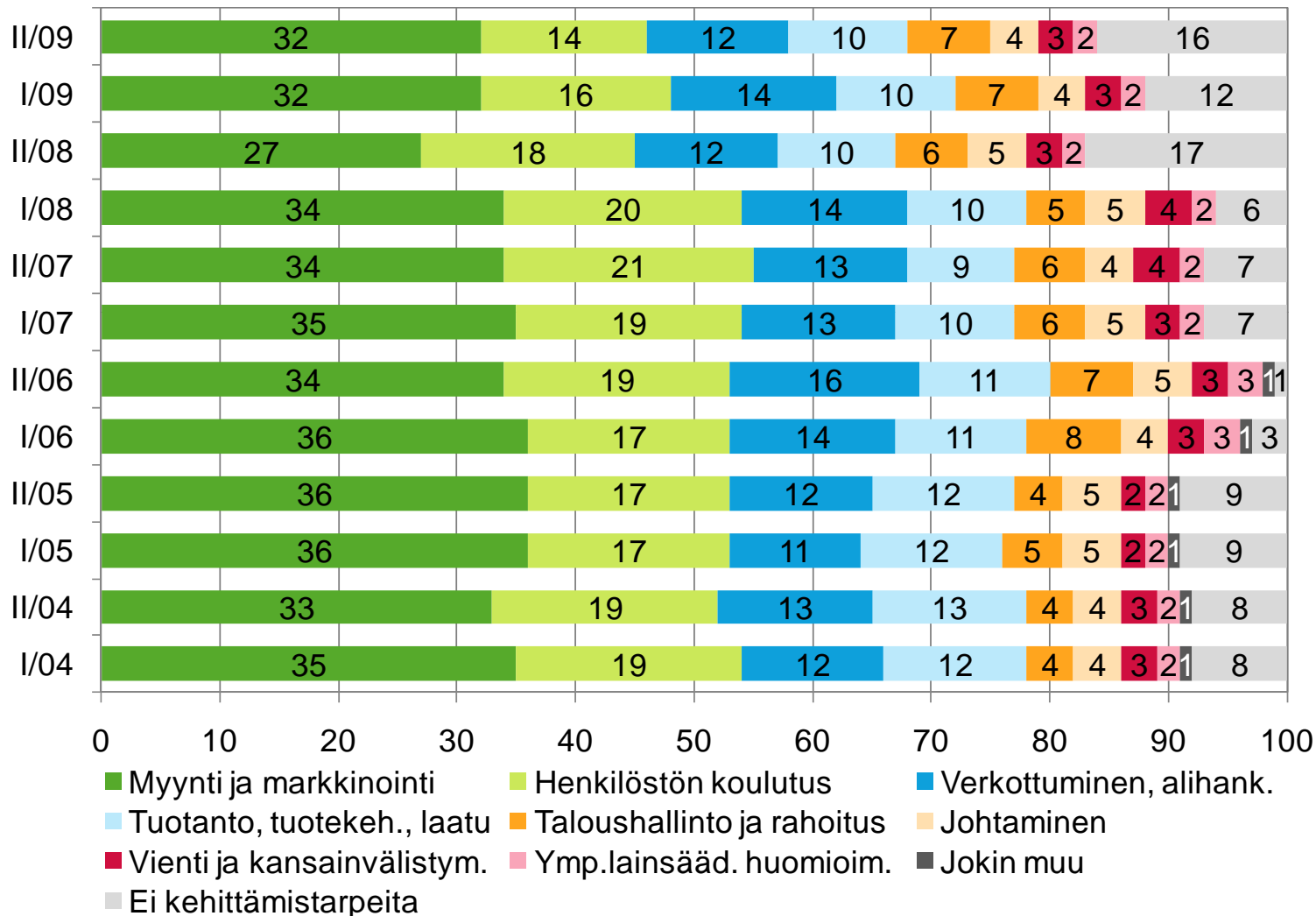
Lähde: Pk-yrittäjäbarometri, syyskuu 2009

Kasvun esteet/kasvuhaluttomuuden syyt, % kasvuhaluttomista

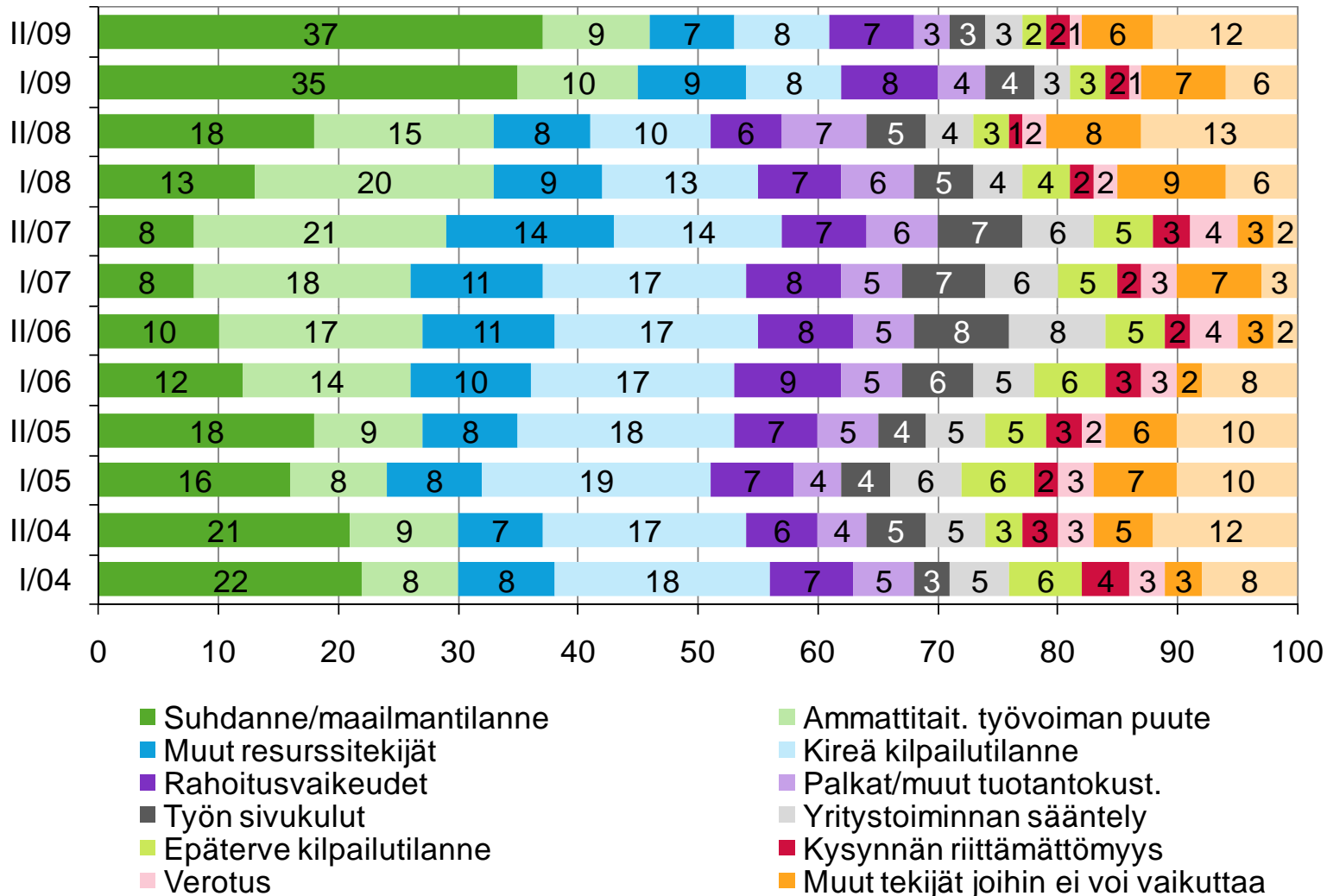
Lähde: Pk-yritysbarometri, syysy 2009

Yritysten tärkein kehittämistarve, % yrityksistä

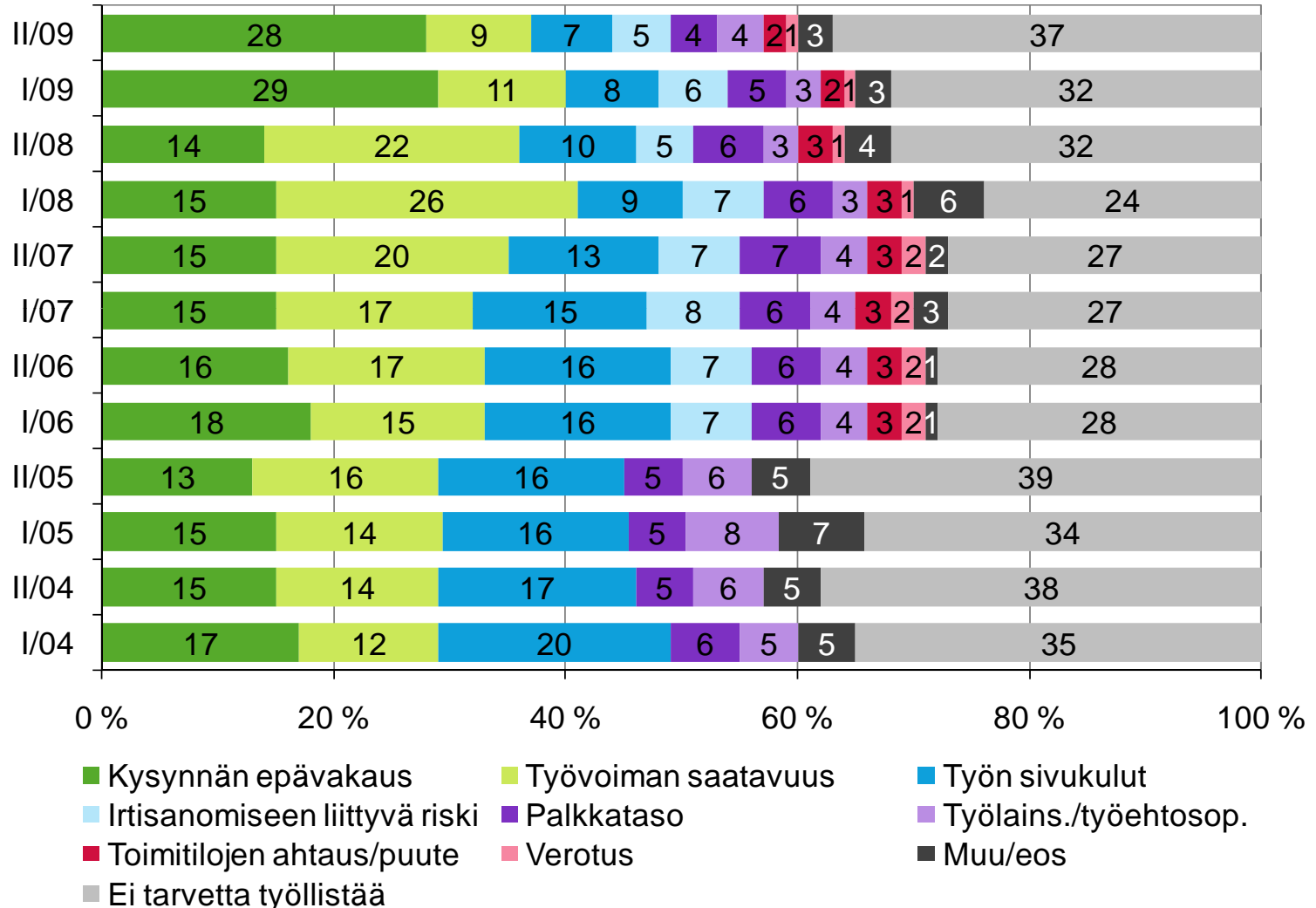
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Yritysten kehittämisen pahin este, % yrityksistä

Lähde: Pk-yritysbarometri, syyskuu 2009

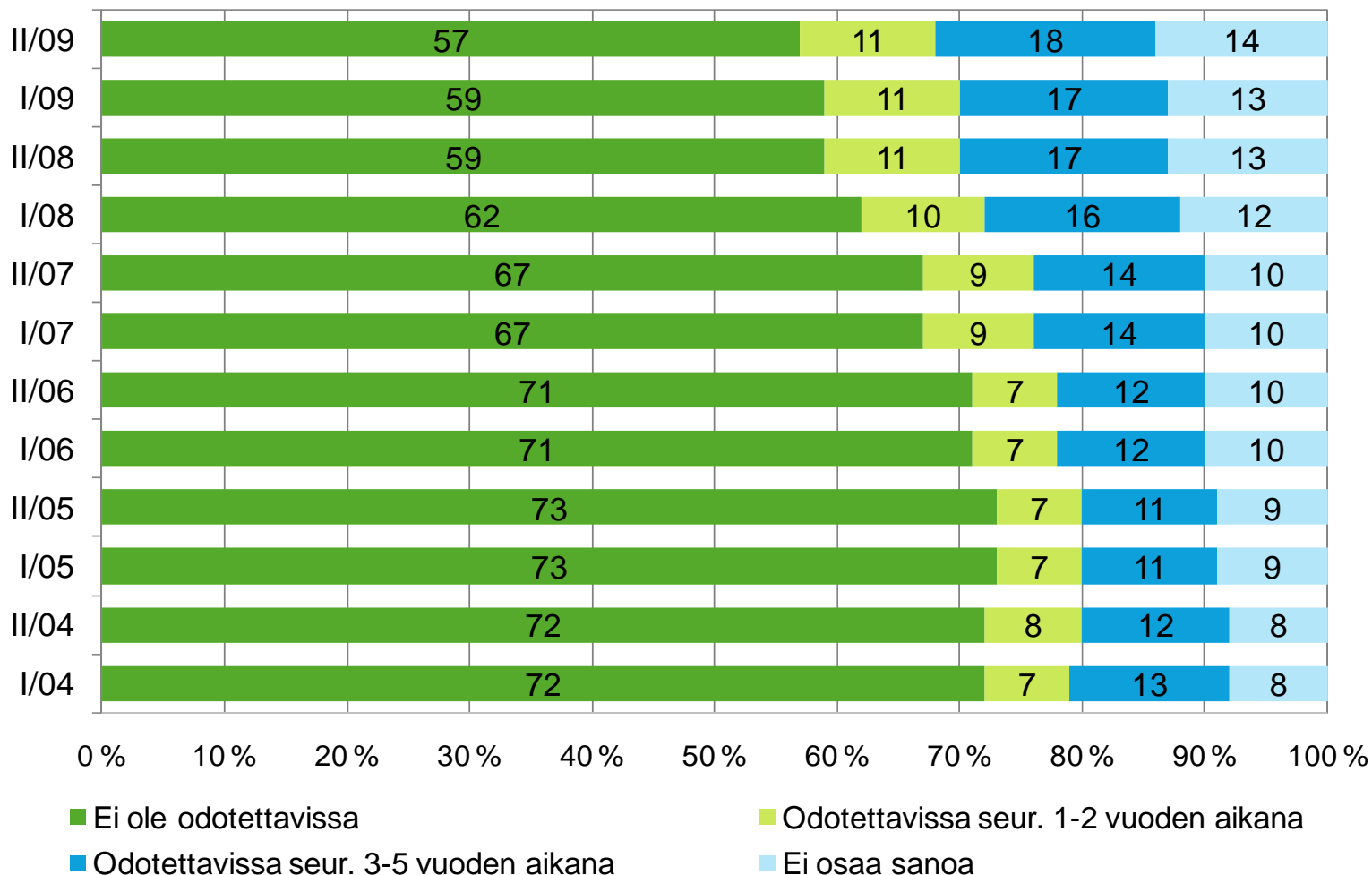
Työllistämisen pahin este, % yrityksistä

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

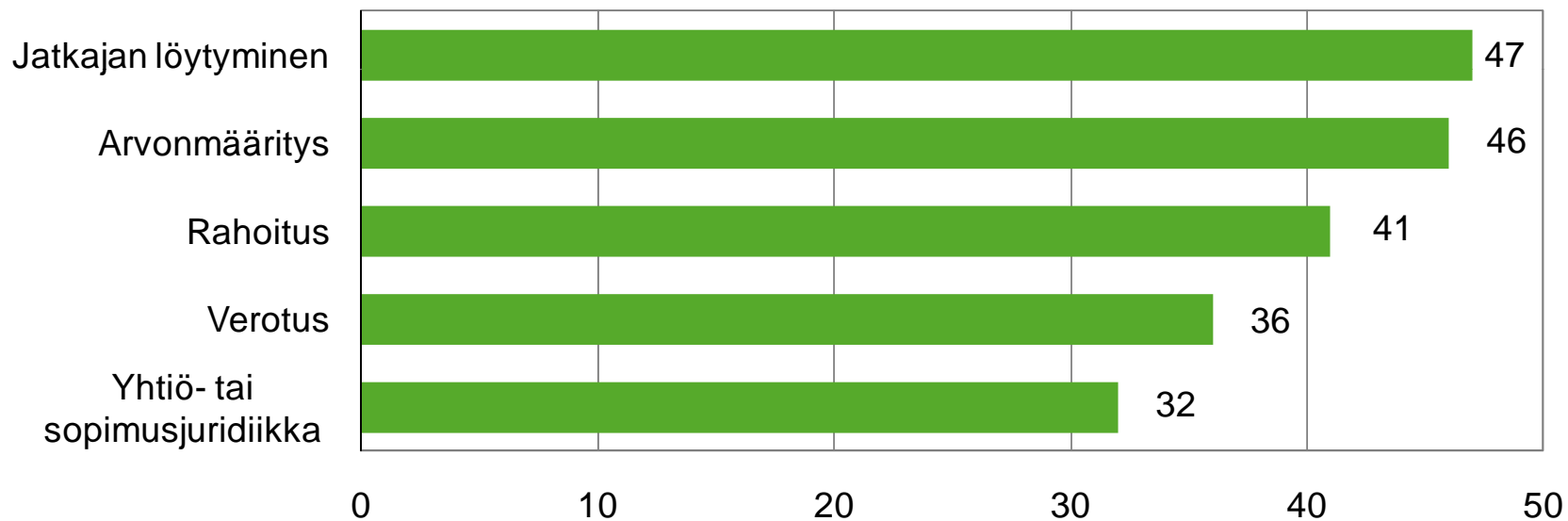

Sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa seuraavan 5 vuoden aikana, % yrityksistä

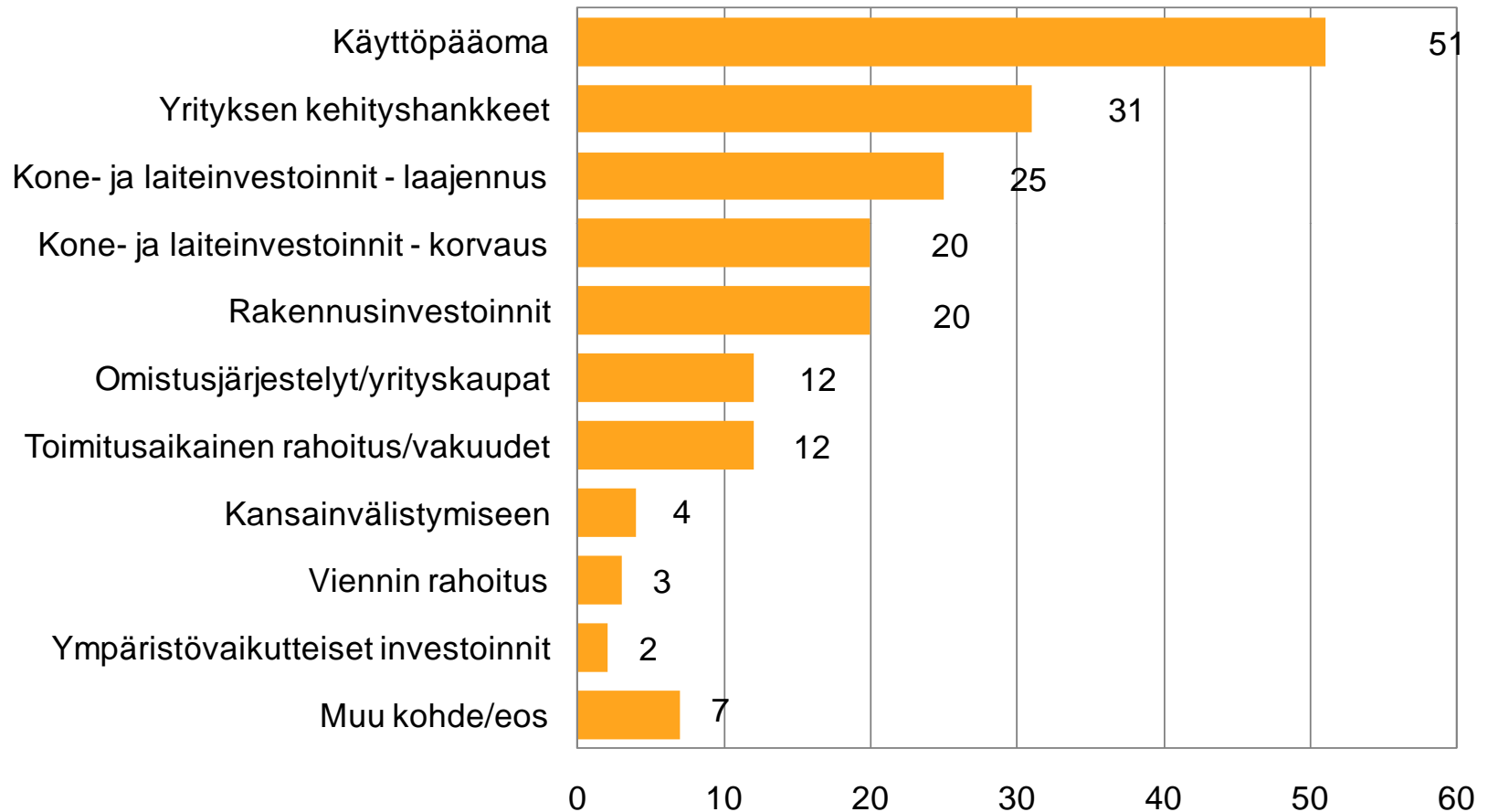
Lähde: Pk-yritysbarometri, syyskuu 2009

Odotettavissa olevat ongelmat sukupolven- tai omistajanvaihdoksessa, % vaihdosta suunnittelevista

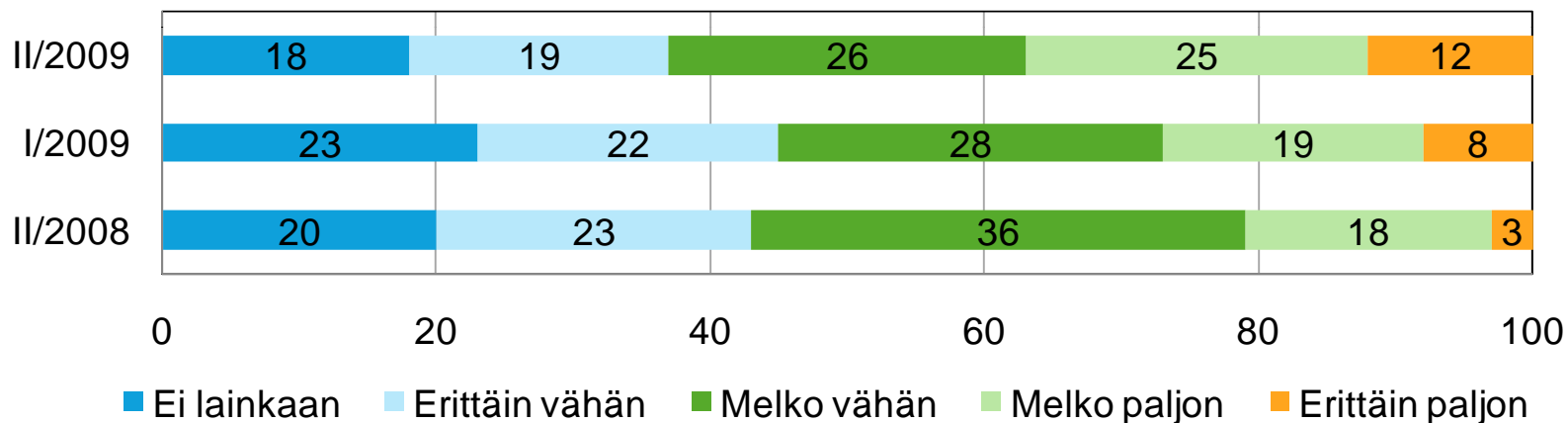
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitukset, % ulkoista rahoitusta harkitsevista yrityksistä

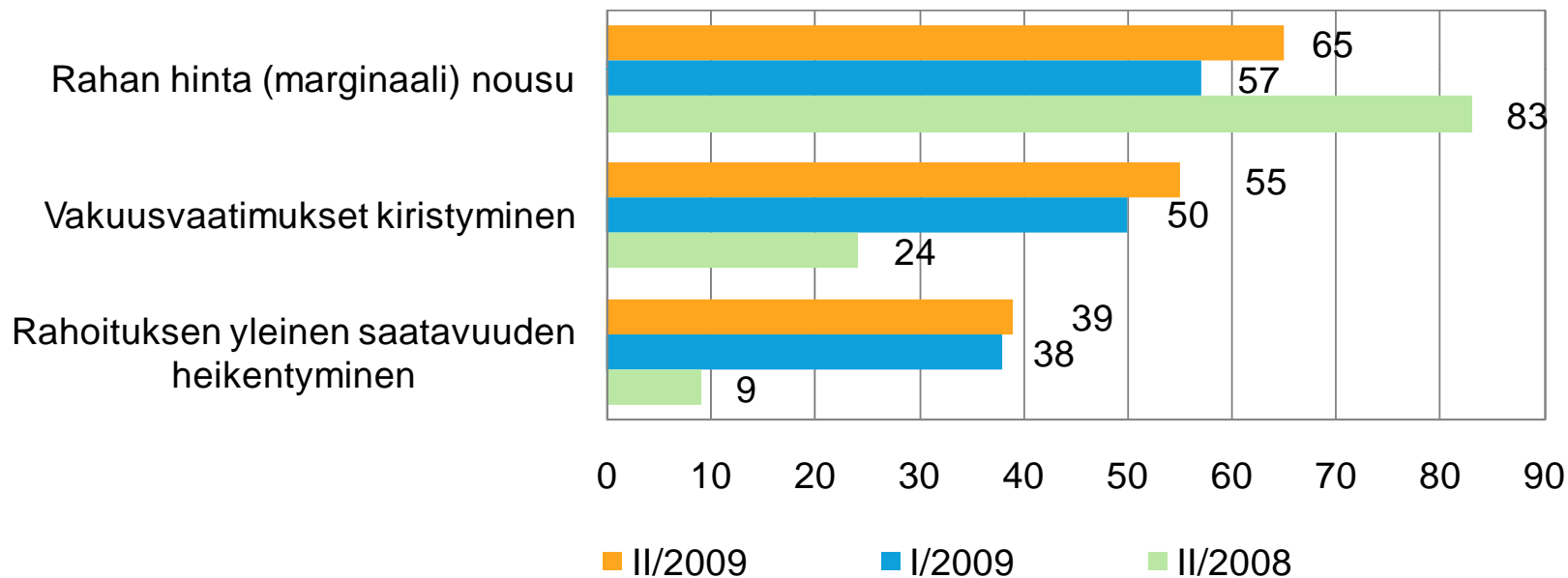
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Rahoitusmarkkinoiden muutosten havaitseminen, % lainaa viim. 12 kk aikana ottaneista yrityksistä

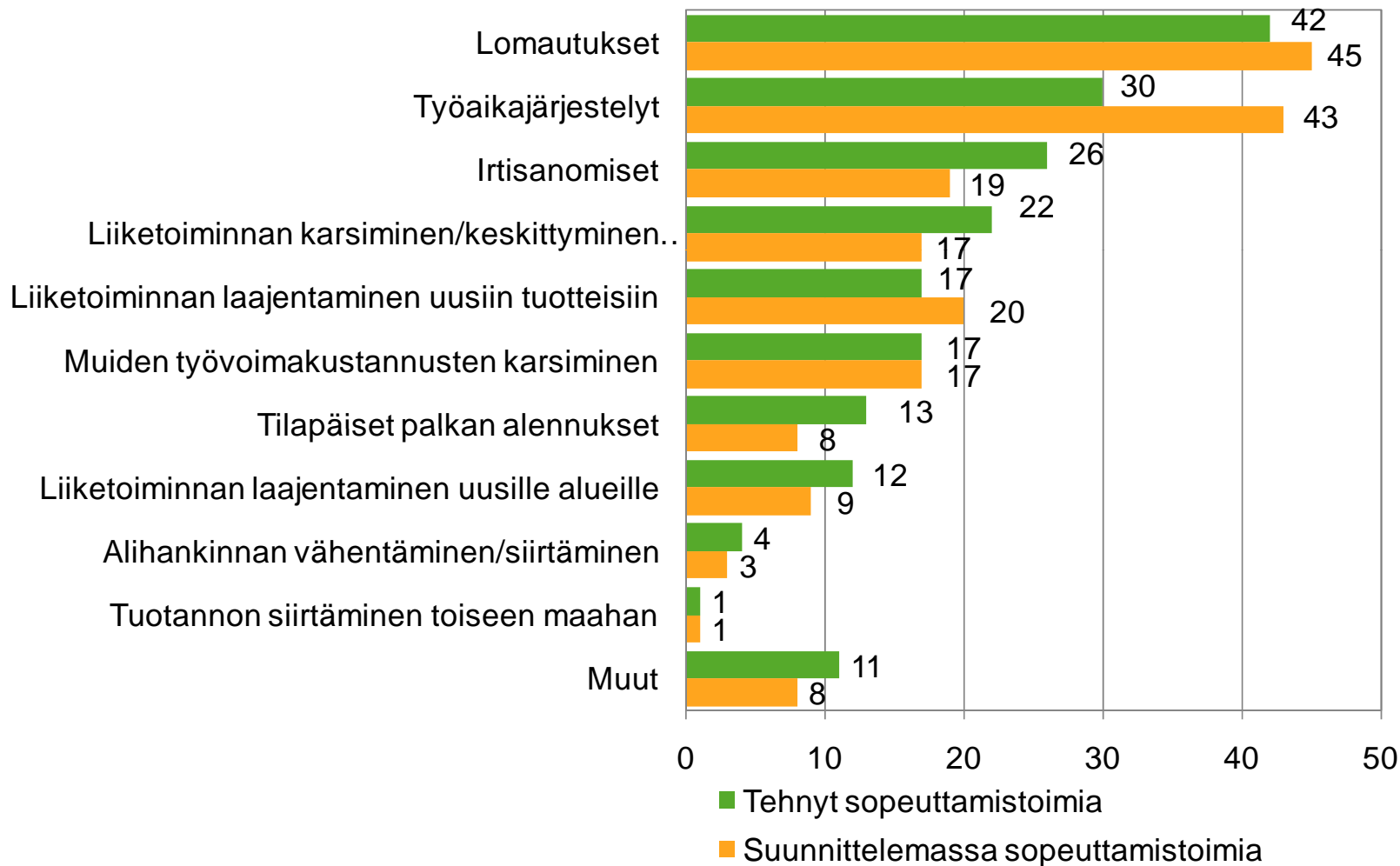
Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Rahoitusmarkkinoiden muutosten näkyminen rahoituksessa, % lainaa ottaneista ja muutoksia havainneista yrityksistä

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten sopeuttamistoimet, % sopeuttamistoimia tehneistä/suunnittelevista yrityksistä

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät 1/2

	Paranevat %	Pysyvät ennallaan %	Heikkenevät %	Saldoluku
Toimialoittain				
Kaikki yritykset	18	56	26	-8
Teollisuus	20	52	28	-8
Rakentaminen	13	56	31	-18
Kauppa	18	52	30	-12
Palvelut	20	57	23	-3
Kokoluokittain				
alle 5 henkilöä	20	58	22	-2
5-9 henkilöä	20	53	27	-7
10-19 henkilöä	16	51	33	-17
20-49 henkilöä	18	46	36	-18
yli 50 henkilöä	13	52	35	-22

Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät 2/2

	Paranevat %	Pysyvät ennallaan %	Heikkenevät %	Saldoluku
Kasvuhakuisuuden mukaan				
Voimakkaasti kasvuhakuiset	52	36	12	40
Kasvuhakuiset	26	52	22	4
Asemansa säilyttäjät	13	58	29	-16
Ei kasvutavoitetta	6	64	30	-24
Toimintansa lopettavat	3	39	58	-55
Perustamisvuoden mukaan				
ennen 1998	16	56	28	-12
1998-2002	27	53	20	7
2003-2009	37	48	15	22

Pk-yritysten liikevaihto-odotukset

	Kasvaa	Pysyy ennallaan	Pienenee	Saldoluku
	%	%	%	
Kaikki yritykset	29	43	28	1
Teollisuus	26	43	31	-5
Rakentaminen	22	41	37	-15
Kauppa	27	43	30	-3
Palvelut	32	45	23	9

Pk-yritysten kannattavuusodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	23	49	28	-5
Teollisuus	24	46	30	-6
Rakentaminen	17	47	36	-19
Kauppa	21	48	31	-10
Palvelut	26	49	25	1

Pk-yritysten vakavaraisuusodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	21	62	17	4
Teollisuus	19	61	20	-1
Rakentaminen	17	63	20	-3
Kauppa	20	62	18	2
Palvelut	23	62	15	8

Pk-yritysten henkilöstöodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	13	70	17	-4
Teollisuus	10	68	22	-12
Rakentaminen	12	64	24	-12
Kauppa	10	73	16	-6
Palvelut	15	72	13	2

Pk-yritysten investointiodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	13	59	28	-15
Teollisuus	15	53	32	-17
Rakentaminen	12	54	34	-22
Kauppa	12	58	30	-23
Palvelut	14	62	24	-10

Pk-yritysten tuotekehitysodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	17	66	17	0
Teollisuus	21	61	18	3
Rakentaminen	14	65	21	-7
Kauppa	15	65	20	-5
Palvelut	18	68	14	4

Vienti- ja tuontiyritysten osuudet pk-yrityksistä

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Suoraa vientiä harjoittavat	17	35	3	20	12
Osana toisen yrityksen vientiä	14	32	10	11	10

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Suoraa tuontia harjoittavat	23	36	9	46	10

Vientiyritysten vientiodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	27	51	22	5
Teollisuus	27	51	22	5
Rakentaminen	19	55	26	-7
Kauppa	26	47	27	-1
Palvelut	29	54	17	12

Tuontiyritysten tuontiodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	27	50	23	4
Teollisuus	17	57	26	-9
Rakentaminen	26	61	13	13
Kauppa	32	42	26	6
Palvelut	28	56	16	12

Pk-yritysten tuotantokustannusodotukset

	Kasvaa %	Pysyy ennallaan %	Pienenee %	Saldoluku
Kaikki yritykset	26	60	14	12
Teollisuus	23	57	20	3
Rakentaminen	24	57	14	10
Kauppa	21	65	14	7
Palvelut	31	57	12	19

Pk-yritysten odotukset hintojen muutoksesta

	Nousevat %	Pysyvät ennallaan %	Laskevat %	Saldoluku
Lopputuotteet				
Kaikki yritykset	28	61	11	17
Teollisuus	24	63	13	11
Rakentaminen	22	64	14	8
Kauppa	27	59	14	13
Palvelut	32	61	7	25
Välituotteet				
Kaikki yritykset	27	62	11	16
Teollisuus	24	59	17	7
Rakentaminen	24	60	16	8
Kauppa	28	60	12	16
Palvelut	29	65	6	23
Palkat				
Kaikki yritykset	46	51	3	43
Teollisuus	47	50	3	44
Rakentaminen	48	50	2	46
Kauppa	41	55	4	37
Palvelut	49	48	3	46

Lähde: Pk-yritysbarometri, syyskuu 2009

Pk-yritysten inflaatio-odotukset

	Lopputuotteet %	Välituotteet %	Palkat %
Kaikki yritykset	0,6	0,5	1,6
Teollisuus	0,3	0,0	1,3
Rakentaminen	-0,2	0,1	1,6
Kauppa	0,1	0,6	1,4
Palvelut	1,1	0,7	1,9

Yrittäjyysilmapiiri, indeksi 1/2

	Oma kokemus	Kansalaisten suhtautuminen	Julkinen valta valtakunnan tasolla	Julkinen valta paikallis/alue-tasolla	Kokonais-indeksi
Toimialoittain					
Kaikki yritykset	15	14	-16	-18	4
Teollisuus	13	12	-16	-16	3
Rakentaminen	15	13	-16	-18	4
Kauppa	15	13	-18	-21	3
Palvelut	16	15	-16	-16	5
Kokoluokittain					
alle 5 henkilöä	14	13	-18	-18	3
5-9 henkilöä	13	13	-18	-18	2
10-19 henkilöä	18	16	-14	-18	6
20-49 henkilöä	21	19	-10	-17	9
yli 50 henkilöä	21	18	-5	-7	11

Yrittäjyysilmapiiri, indeksi 2/2

	Oma kokemus	Kansalaisten suhtautuminen	Julkinen valta valtakunnan tasolla	Julkinen valta paikallis/alue-tasolla	Kokonaisindeksi
Kasvuhakuisuuden mukaan					
Voimakkaasti kasvuhakuiset	16	13	-19	-21	3
Kasvuhakuiset	16	15	-16	-17	5
Asemansa säilyttäjät	16	14	-16	-18	4
Ei kasvutavoitetta	13	12	-16	-16	3
Toimintansa lopettavat	6	12	-21	-22	-1

Pk-yritysten kasvuhakuisuus

	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitetta %	Toimintansa lopettavat %
Toimialoittain					
Kaikki yritykset	7	32	40	18	3
Teollisuus	7	35	38	17	3
Rakentaminen	5	27	40	25	3
Kauppa	7	33	43	14	3
Palvelut	8	32	38	20	2
Kokoluokittain					
alle 5 henkilöä	5	25	40	26	4
5-9 henkilöä	6	38	41	14	1
10-19 henkilöä	10	39	40	10	1
20-49 henkilöä	13	44	36	7	0
yli 50 henkilöä	23	47	27	3	0
Perustamisvuoden mukaan					
ennen 1998	5	30	42	20	3
1998 - 2002	12	42	32	14	0
2003 - 2008	25	46	19	9	1

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten tärkeimmät kasvukeinot, % kasvuhakuisista yrityksistä

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakenta- minen %	Kauppa %	Palvelut %
Uusien tuotteiden kehittäminen	69	75	59	72	67
Yhteistyö, verkottuminen	51	47	67	39	56
Uudet markkina-alueet (esim. uudet vientimaat)	13	28	5	10	10
Viennin lisääminen	13	30	3	12	8
Myynnin ja markkinoinnin lisääminen	64	60	61	72	62
Omistusjärjestelyt/yritysostot	16	12	23	12	19
Muut kasvukeinot	7	4	5	8	9

Kasvun esteet/kasvuhaluttomuuden syyt, % kasvuhaluttomista yrityksistä

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakenta- minen %	Kauppa %	Palvelut %
Yritys sopivan kokoinen	73	74	77	73	71
Kysynnän riittämättömyys	22	27	19	25	20
Kireä kilpailutilanne	20	16	30	19	18
Kilpaileva tuonti	3	9	1	4	1
Rahoituksen saatavuus	3	2	3	2	3
Omarahoituksen puute	4	4	3	5	4
Vakuuspula	2	2	3	4	1
Työvoimakustannukset	15	16	20	12	14
Työvoiman saatavuus	11	10	18	7	11
Haluttomuus lisätä riskiä	25	31	19	22	27
Jokin muu	10	13	5	9	12

Pk-yritysten tärkein kehittämistarve

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Johtaminen	4	3	4	3	4
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	14	8	19	15	16
Markkinointi ja myynti	32	33	22	39	30
Vienti ja kansainvälistyminen	3	6	1	3	2
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	5	6	8	7
Tuotanto ja materiaali-toiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys ja laatu	10	18	11	7	8
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	11	13	9	14
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten huomioiminen	2	1	3	2	3
Ei kehittämistarpeita/ei osaa sanoa	16	15	21	14	16

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten kehittämistarpeen kehitys

	2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Johtaminen	4	4	4	3	4	4	5	5	4	5	5	4	5	5	4	4
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	24	21	20	20	19	19	17	17	17	19	19	21	20	18	16	14
Markkinointi ja myynti	32	33	35	32	36	33	36	36	36	34	35	34	34	27	32	32
Vienti ja kansainvälistyminen	3	2	3	2	3	3	2	2	3	3	3	4	4	3	3	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	4	4	4	4	4	4	5	4	8	7	6	6	5	6	7	7
Tuotanto, tuotekehitys ja laadunvalvonta	15	13	14	15	12	13	12	12	11	11	10	9	10	10	10	10
Yhteistyö/verkottuminen ja alihankinta	9	10	10	9	12	13	11	12	14	16	13	13	14	12	14	12
Ympäristö- ja muun sääntelyn huomioon ottaminen	3	3	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Ei kehittämistarpeita/eos	5	9	8	12	8	9	8	9	3	1	7	7	6	17	12	16

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yrityksen kehittämisen pahin este

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Yritystoiminnan sääntely	3	2	2	3	3
- Byrokratia	1	1	1	1	1
- Työlainsäädäntö/tesit	1	0	1	1	1
- Muu sääntely	1	1	0	1	1
Kustannustaso	7	7	6	7	8
- Työn sivukulut	3	3	2	3	3
- Palkkataso/muut tuotantokustannukset	3	4	3	2	4
- Verotus	1	0	1	2	1
Kilpailutilanne	12	10	17	14	11
- Kireä kilpailu	8	6	11	9	8
- Epäterve kilpailu	2	2	4	2	2
- Kysynnän riittämättömyys/ epävakaas	2	2	2	3	1
Rahoitus	7	9	6	7	7
- Saatavuus	3	3	3	3	3
- Hinta	1	1	1	1	1
- Vakuuksien puute	3	5	2	3	3
Resurssitekijät	16	14	14	12	19
- Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	9	7	10	6	11
- Muut resurssitekijät	7	7	4	6	8
Suhdanne/maailmantilanne	37	42	40	36	35
Muut tekijät, joihin ei voi vaikuttaa	6	7	2	7	6
Ei osaa sanoa	12	9	13	14	11

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yrityksen työllistämisen pahin este

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Ei tarvetta työllistää	37	33	28	40	39
Pahin este niissä yrityksissä, joissa tarvetta työllistää					
Kysynnän epävakaus	44	55	49	40	40
Palkkataso	7	5	5	9	8
Työn sivukulut	11	7	10	14	12
Irtisanomiseen liittyvä riski	8	9	7	9	7
Muu lainsäädäntö/työehtosopim.	6	5	6	5	6
Työvoiman saatavuus	14	8	18	11	16
Yhtiön toimitilojen ahtaus/puute	4	5	1	4	5
Muu, ml. verotus	6	6	4	8	6

Ulkoisen rahoituksen aikomukset pk-yrityksissä seuraavan vuoden aikana

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Aikoo ottaa rahoitusta	23	31	22	20	21
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintaansa lopettavat %
Aikoo ottaa rahoitusta	47	29	20	9	6
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Aikoo ottaa rahoitusta	16	25	28	38	44

Ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitus toimialoittain, % ulkoista rahoitusta harkitsevista yrityksistä

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakenta- minen %	Kauppa %	Palvelut %
Koneiden ja laitteiden korvausinvestoinnit	20	17	18	11	27
Koneiden ja laitteiden laajennusinvestoinnit	25	31	32	17	25
Rakennusinvestoinnit	20	14	14	24	19
Ympäristövaikutteiset investoinnit	2	1	2	2	2
Käyttöpääoma	51	57	35	57	51
Omistusjärjestelyt/yrityskaupat	12	10	14	15	11
Viennin rahoitus ja riskien kattaminen	3	7	0	2	2
Kansainväistyminen	4	6	1	4	4
Yrityksen kehityshankkeet	31	27	24	38	33
Toimitusaikaiset vakuudet	12	15	20	13	7
Muu tarkoitus	7	8	3	5	7

Vastaajat ovat voineet nimetä max. kaksi tärkeintä.

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Ulkoisen rahoituksen käyttötarkoitus yrityksen kasvuhakuisuuden mukaan, % ulkoista rahoitusta harkitsevista yrityksistä

	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitetta %
Koneiden ja laitteiden korvausinvestoinnit	9	16	28	30
Koneiden ja laitteiden laajennusinvestoinnit	21	30	22	19
Rakennusinvestoinnit	18	22	22	18
Ympäristövaikutteiset investoinnit	1	1	2	2
Käyttöpääoma	52	52	54	40
Omistusjärjestelyt/yrityskaupat	16	12	13	7
Viennin rahoitus ja riskien kattaminen	4	3	2	4
Kansainväistyminen	14	2	3	2
Yrityksen kehityshankkeet	46	34	25	21
Toimitusaikaiset vakuudet	11	10	10	25
Muu tarkoitus	5	6	5	14

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Vastajaat ovat voineet nimetä max. kaksi tärkeintä.

Ulkoisen rahoituksen lähteet, % ulkoista rahoitusta harkitsevista yrityksistä

	Pankki %	Rahoitus- yhtiö %	Finnvera %	Vakuutus- yhtiö %	Pääoma- sijoittaja %	Muu %
Toimialoittain						
Kaikki yritykset	75	17	36	11	10	11
Teollisuus	73	14	48	11	9	10
Rakentaminen	80	26	26	10	6	5
Kauppa	82	11	42	13	9	14
Palvelut	70	19	28	10	13	11
Kasvuhakuisuuden mukaan						
Voimakkaasti kasvuhakuiset	67	20	46	11	25	17
Kasvuhakuiset	77	17	39	13	9	10
Asemansa säilyttäjät	77	17	31	10	5	8
Ei kasvutavoitetta	62	16	24	7	5	14
Perustamisvuoden mukaan						
ennen 1998	75	18	34	11	7	10
1998-2002	74	10	40	11	18	17
2003-2009	67	14	42	8	29	15

Finnveran suhdannelainan tai -takauksen ottamisaikomukset, % ulkoista rahoitusta harkitsevista yrityksistä

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Aikoo hakea suhdannelainaa/takausta	37	49	33	41	29
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintansa lopettavat %
Aikoo hakea suhdannelainaa/takausta	40	39	37	22	20
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Aikoo hakea suhdannelainaa/takausta	35	36	38	44	36

Ulkoisen rahoituksen toteutunut ottaminen pk-yrityksissä viimeisen vuoden aikana

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Ottanut rahoitusta	30	39	29	30	27
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintansa lopettavat %
Ottanut rahoitusta	45	38	28	16	10
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Ottanut rahoitusta	22	33	36	47	50

Rahoitusmarkkinoiden muutosten näkyminen rahoituksessa, % lainaa ottaneista ja muutoksia havainneista yrityksistä

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Rahan hinta on noussut	65	67	67	67	62
Vakuusvaatimukset ovat kiristyneet	55	55	60	56	53
Yleinen saatavuus on heikentynyt	39	35	45	37	41
Muuten	5	4	4	5	5

Ulkoisen rahoituksen yleisyys

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
On lainaa rahoituslaitoksista	51	61	53	50	46
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintansa lopettavat %
On lainaa rahoituslaitoksista	64	58	52	33	19
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
On lainaa rahoituslaitoksista	42	56	59	67	63

Yritysten tarve ja päärahoittajan valmius rahoituksen vakauttamiseen 1/2

	Ei tarvetta vakauttamiselle %	Rahoittaja ei valmis vakauttamiselle %	Valmis ilman lisäehtoja %	Valmis, mutta vaatinut lisää vakuuksia %	Valmis, mutta nostanut marginaaleja %
Toimialoittain					
Kaikki yritykset	82	1	10	2	4
Teollisuus	73	1	16	4	6
Rakentaminen	87	1	8	2	2
Kauppa	83	1	8	3	5
Palvelut	84	2	9	2	3
Kokoluokittain					
alle 5 henkilöä	77	3	9	3	8
5-9 henkilöä	80	1	11	3	5
10-19 henkilöä	82	1	11	3	3
20-49 henkilöä	89	1	7	1	2
yli 50 henkilöä	86	3	9	0	2

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Yritysten tarve ja päärahoittajan valmius rahoituksen vakauttamiseen 2/2

	Ei tarvetta vakauttamiselle %	Rahoittaja ei valmis vakauttamiselle %	Valmis ilman lisäehtoja %	Valmis, mutta vaatinut lisää vakuuksia %	Valmis, mutta nostanut marginaaleja %
Kasvuhakuisuuden mukaan					
Voimakkaasti kasvuhakuiset	86	1	10	1	2
Kasvuhakuiset	81	1	12	2	4
Asemansa säilyttäjät	80	1	10	4	5
Ei kasvutavoitetta	75	1	12	5	7
Toimintansa lopettavat	78	3	4	4	11
Perustamisvuoden mukaan					
ennen 1998	83	1	10	2	4
1998-2002	78	2	9	4	7
2003-2009	83	2	8	3	4

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten omat maksuvaikeudet

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppaa %	Palvelut %
Yrityksellä maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	17	22	16	18	16
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintaansa lopettavat %
Yrityksellä maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	21	18	19	12	18
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Yrityksellä maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	23	18	16	18	8
Perustamisvuoden mukaan					
	ennen 1998 %	1998-2002 %	2003-2009 %		
Yrityksellä maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	17	23	16		

Lähde: Pk-yritysbarometri, syyskuu 2009

Pk-yritysten kokemat maksuvaikeudet asiakkaiden/kumppaneiden suunnalta

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	55	62	52	60	50
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintaansa lopettavat %
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	66	60	56	41	30
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	48	62	60	64	65
Perustamisvuoden mukaan					
	ennen 1998 %	1998-2002 %		2003-2009 %	
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia viim. 3 kk aikana	55	56		53	

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Asiakkaiden/kumppaneiden suunnalta koettujen maksuvaikeuksien muutos vuodentak. verrattuna, % maksuvaikeuksia kokeneista yrityksistä

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia vuodentak. enemmän	80	80	79	82	79
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintaansa lopettavat %
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia vuodentak. enemmän	85	80	79	79	83
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia vuodentak. enemmän	76	82	82	84	85
Perustamisvuoden mukaan					
	ennen 1998 %	1998-2002 %		2003-2009 %	
Asiakkailla/kumppaneilla maksuvaikeuksia vuodentak. enemmän	79	84		80	

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten tarve maksujärjestelyihin verottajan kanssa

Toimialoittain					
	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Tarvetta maksujärjestelyihin verottajan kanssa viim. 6 kk aikana	10	12	8	9	9
Kasvuhakuisuuden mukaan					
	Voimakkaasti kasvuhakuiset %	Kasvuhakuiset %	Asemansa säilyttäjät %	Ei kasvutavoitteita %	Toimintaansa lopettavat %
Tarvetta maksujärjestelyihin verottajan kanssa viim. 6 kk aikana	13	10	10	6	14
Kokoluokittain					
	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Tarvetta maksujärjestelyihin verottajan kanssa viim. 6 kk aikana	10	11	7	8	4
Perustamisvuoden mukaan					
	ennen 1998 %	1998-2002 %		2003-2009 %	
Tarvetta maksujärjestelyihin verottajan kanssa viim. 6 kk aikana	9	14		8	

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten sopeuttamistoimet toimialoittain

	Kaikki yritykset %	Teollisuus %	Rakentaminen %	Kauppa %	Palvelut %
Tehnyt sopeuttamistoimia	35	46	34	36	30
Suunnittelemassa sopeuttamistoimia	12	13	15	13	10
Sopeuttamistoimet yrityksissä, jotka ovat tehneet tai suunnittelemassa					
Lomautukset	43	63	61	31	34
Irtisanomiset	24	29	31	22	20
Työaikajärjestelyt	34	30	22	35	38
Alihankinnan vähentäminen tai siirtäminen	4	7	4	2	3
Tuotannon siirtäminen toiseen maahan	1	3	0	1	1
Liiketoiminnan laajentaminen uusiin tuotteisiin	18	19	13	22	16
Liiketoiminnan laajentaminen uusille alueille	12	12	13	11	11
Muut	18	19	13	22	16

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Pk-yritysten sopeuttamistoimet kokoluokittain

	alle 5 henkilöä %	5-9 henkilöä %	10-19 henkilöä %	20-49 henkilöä %	yli 50 henkilöä %
Tehnyt sopeuttamistoimia	30	35	39	47	54
Suunnittelemassa sopeuttamistoimia	8	14	19	16	20
Sopeuttamistoimet yrityksissä, jotka ovat tehneet tai suunnittelemassa					
Lomautukset	22	48	58	64	71
Irtisanomiset	15	23	29	35	52
Työaikajärjestelyt	28	39	36	37	38
Alihankinnan vähentäminen tai siirtäminen	3	3	2	8	10
Tuotannon siirtäminen toiseen maahan	1	1	1	3	1
Liiketoiminnan laajentaminen uusiin tuotteisiin	19	19	14	22	8
Liiketoiminnan laajentaminen uusille alueille	13	10	11	13	8
Muut	12	12	7	9	6

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Suhdannenäkymät alueittain 1/2

	Yleiset suhdannenäkymät	Henkilökunnan määrä	Liikevaihto	Kannattavuus	Vakavaraisuus
Helsinki	1	7	15	8	14
Pääkaupunkiseutu	-4	2	7	-3	5
Uusimaa	-6	-2	-1	-6	3
Varsinais-Suomi	-12	-12	-3	-11	4
Satakunta	-7	-7	8	-7	7
Kanta-Häme	-8	-8	-3	-7	0
Päijät-Häme	-9	-3	-10	-12	0
Pirkanmaa	-8	-1	0	-4	3
Kymenlaakso	-18	-14	-15	-31	-11
Etelä-Karjala	-19	-13	-13	-22	-3
Etelä-Savo	-4	-10	17	5	10
Pohjois-Savo	-15	-12	-9	-9	-4
Pohjois-Karjala	-7	-12	-4	-9	4
Keski-Suomi	-18	-10	-7	-5	6
Etelä-Pohjanmaa	-15	-9	-9	-15	-7
Pohjanmaa	3	0	2	-4	0
Keski-Pohjanmaa	3	-5	3	-2	5
Pohjois-Pohjanmaa	-4	10	10	-3	7
Kainuu	-22	-12	7	10	5
Lappi	-10	-6	2	-1	8
Koko maa	-8	-4	1	-5	4

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Suhdannenäkymät alueittain 2/2

	Investointien arvo	Tuotekehityspanostukset	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotantokustannukset
Helsinki	-4	6	4	6	8
Pääkaupunkiseutu	-13	1	-4	-3	5
Uusimaa	-15	5	-9	-10	8
Varsinais-Suomi	-24	-2	-7	-11	16
Satakunta	-12	-3	-5	-9	22
Kanta-Häme	-16	1	1	0	6
Päijät-Häme	-23	0	-5	-6	16
Pirkanmaa	-13	1	-5	-4	13
Kymenlaakso	-19	-22	-8	-15	21
Etelä-Karjala	-43	-20	-30	-28	22
Etelä-Savo	-15	13	8	-12	25
Pohjois-Savo	-23	-6	-5	-9	9
Pohjois-Karjala	-10	-3	-12	-9	17
Keski-Suomi	-16	-6	-8	-7	17
Etelä-Pohjanmaa	-25	-6	-10	-14	7
Pohjanmaa	-10	12	-3	-1	5
Keski-Pohjanmaa	1	1	-3	-4	7
Pohjois-Pohjanmaa	-14	2	-1	-18	18
Kainuu	0	10	-3	-6	15
Lappi	-20	4	-10	-17	11
Koko maa	-15	0	-5	-6	12

Lähde: Pk-yritysbarometri, syksy 2009

Kiitän mielenkiinnosta!